

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet werk en bijstand in verband met decentralisering van de langdurigheidstoeslag en op bevordering van maatschappelijke participatie gerichte ondersteuning van huishoudens met schoolgaande kinderen (31441).

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Spies** (CDA): Voorzitter. Het gaat goed in Nederland. Steeds meer mensen vinden een baan en steeds minder mensen zijn voor hun inkomen op een uitkering aangewezen. Het aantal mensen dat in armoede leeft, neemt volgens de voorspellingen in 2008 af. Wij plukken hierbij natuurlijk de vruchten van een positieve economische ontwikkeling, die zich vertaalt in een groei van de werkgelegenheid. Wij zien daarbij ook dat de invoering van de Wet werk en bijstand, nu alweer vier jaar geleden, positief werkt. Via deze wet zijn gemeenten, meer dan in het verleden, geprikkeld alles uit de kast te halen om mensen die kortere of langere tijd geen betaald werk hebben weer aan de slag te krijgen. De resultaten liegen er niet om. Steeds meer mensen vinden de weg terug naar betaald werk, met alle bijkomende voordelen van dien, en nemen weer actief deel aan de samenleving. Hun gevoel van eigenwaarde groeit, zij krijgen perspectief en in veel gevallen ook uitzicht op verbetering van hun financiële positie. Het aantal mensen dat is aangewezen op een bijstandsuitkering daalt nog steeds. Gemeenten hebben daarbij een prestatie van formaat geleverd. Zij hebben de koers verlegd. Zij volstaan niet langer met het verstrekken van een uitkering maar stellen de vraag voorop hoe mensen zo snel mogelijk naar de arbeidsmarkt teruggeleid kunnen worden waardoor zij niet afhankelijk blijven van een uitkering.

Deze successen betekenen niet dat wij nu klaar zijn en achterover kunnen leunen. Ondanks alle goede resultaten zijn er nog steeds dingen die beter kunnen. Wij weten allemaal dat het voor gezinnen met een laag inkomen niet meevalt de eindjes aan elkaar te knopen. Dat betekent dat zeker in gezinnen met schoolgaande kinderen, die kinderen niet altijd kunnen deelnemen aan activiteiten die voor hun ontwikkeling van grote waarde zijn. Een computer met internetaansluiting en lidmaatschap van een sportclub zijn bijvoorbeeld belangrijk voor de toekomstkansen van deze kinderen, en ouders kunnen die niet altijd betalen. Kinderen moeten gelijke kansen hebben op een goede toekomst. Wij moeten voorkomen dat door een laag inkomen van de ouders, kinderen maatschappelijk niet participeren en daardoor achterop raken bij leeftijdsgenoten die deze kansen wel hebben. Het hebben van een uitkering, het leven rond het minimum moet niet van generatie op generatie worden doorgegeven. Dit wetsvoorstel brengt die gelijke kansen dichterbij door ouders van schoolgaande kinderen gericht te ondersteunen door bijvoorbeeld een computer te verstrekken of het lidmaatschap van een sportclub te betalen. Die gedachte spreekt ons aan en daarvoor zijn er in het coalitieakkoord en via de motie-Van Geel ook middelen beschikbaar gesteld. Ik heb toch goed begrepen dat de gemeente bepaalt of een ouder voor deze vorm van ondersteuning in aanmerking komt en dat

er geen onder- of bovengrens in inkomen is aangegeven, net zoals het inzetten van deze middelen niet beperkt is tot de groep mensen die ook een algemene uitkering op basis van de WWB hebben? Kan de staatssecretaris dit bevestigen?

De in het wetsvoorstel gekozen vormgeving is die van uitbreiding van de mogelijkheden die gemeenten hebben om categoriale bijstand te verstrekken. Het is geen geheim dat de CDA-fractie buitengewoon terughoudend om wil gaan met het verstrekken van categoriale bijstand. Een van de successen van de WWB is nu juist dat maatwerk wordt geleverd en dat wij per persoon en per gezin kijken wat nodig is. In de memorie van toelichting en zeker ook in de beantwoording van onze vragen in de nota naar aanleiding van het verslag hebben wij de overtuiging gekregen dat dit wetsvoorstel bijdraagt aan ondersteuning van ouders van schoolgaande kinderen waarin per geval nog steeds wordt bezien wat nodig is. Verstrekking in natura en de afbakening van de doelgroep maken dat wij ervan overtuigd zijn dat de middelen ook echt bij die doelgroep terecht zullen komen.

Het is natuurlijk wel terecht dat de staatssecretaris de vinger aan de pols wil houden en dat ook het SCP onderzoek doet naar participatie van arme kinderen. Op pagina 19 van de nota naar aanleiding van het verslag lees ik dat hij ook op gemeentelijk niveau wil meten hoeveel gemeenten jaarlijks besteden om participatie bij kinderen te bevorderen. Als ik het goed lees, doen daar echter alleen gemeenten aan mee die de convenanten hebben ondertekend. Levert dat dan wel een representatief beeld op? Hoe kan de staatssecretaris straks zien of de ambitie van dit kabinet – halvering van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit – wordt gerealiseerd?

Het tweede deel van het wetsvoorstel gaat over het decentraliseren van de langdurigheidstoeslag. Dit is een afspraak uit het bestuursakkoord dat Rijk en gemeenten hebben gesloten. Dit is een terechte afspraak, omdat gemeenten hebben aangetoond dat de uitvoering van de WWB bij hen in goede handen is. Bovendien kennen zij hun eigen mensen het beste en kunnen zij beter dan wij op rijksniveau zien onder welke voorwaarden en aan wie die langdurigheidstoeslag verleend moet worden. Uitgaande van decentralisatie en de daarmee samenhangende eigen keuze die gemeenten kunnen maken, betekent dit impliciet ook dat wij de consequentie aanvaarden dat er verschillen tussen gemeenten kunnen ontstaan. Dat is een logisch gevolg van de decentralisatie die ook in de WWB is verankerd. Het is winst dat werkenden niet langer uitgesloten zijn van een langdurigheidstoeslag, waardoor de armoedeval voor werkenden met een laag inkomen kan worden beperkt en werk dus ook meer lonend kan zijn.

Ik stel nog wel een vraag over de drie criteria die gemeenten moeten uitwerken om helder te maken wie er in aanmerking moeten komen voor die langdurigheidstoeslag. Ondanks de vragen en antwoorden die wij schriftelijk hebben gewisseld, houdt mijn fractie aarzeling bij het criterium "gebrek aan arbeidsmarktperspectief". Laat de WWB juist niet zien dat voor steeds minder mensen dat criterium aan de orde is? Is de uitbreiding naar de groep werkenden daarmee niet in tegenspraak? De staatssecretaris geeft aan dat naar zijn oordeel het bij werkenden vaak zal gaan om mensen die geen perspectief hebben op uitbreiding van hun inkomen door promotie; ik verwijs naar pagina 6 van de nota naar

aanleiding van het verslag. Kan het naar zijn oordeel dan bijvoorbeeld ook gaan om mensen die vanwege een fysieke beperking geen zicht hebben op uitbreiding van het aantal uren dat zij werken? Het lijkt heel lastig om dit criterium met enige mate van objectiviteit in een verordening op te nemen. Om die reden heb ik samen met de collega's Spekman en Karabulut een amendement ingediend dat beoogt dit derde criterium te laten vervallen, omdat het geen of in ieder geval onvoldoende toegevoegde waarde heeft naast de criteria "laag inkomen" en "langdurigheid".

Op dit moment ontvangen ongeveer 105.000 mensen een langdurigheidstoelage. Het daarvoor beschikbare budget van 40 mln. wordt overgeheveld naar het Gemeentefonds. Dit is een structurele overheveling. Wanneer wordt deze opnieuw beoordeeld of herijkt?

Ik kom te spreken over de invoering. Het is alweer redelijk kort dag om dit wetsvoorstel, waarvan het de bedoeling is dat het per 1 januari in werking treedt, ook daadwerkelijk op 1 januari geïmplementeerd te hebben. De VNG en anderen geven aan dat dit haalbaar is en wij hebben in diverse kranten berichten gelezen, bijvoorbeeld van de gemeenten Heiloo en Utrecht, die jongeren van een computer voorzien. Wij zijn met de staatssecretaris van mening dat het van groot belang is om onze lokale volksvertegenwoordigers expliciet te attenderen op de extra mogelijkheden die zij lokaal krijgen voor armoedebestrijding. De vraag is dus hoe de staatssecretaris gemeenteraden gaat attenderen, zoals hij zelf in de nota naar aanleiding van het verslag aangeeft.

De CDA-fractie is ervan overtuigd dat met dit wetsvoorstel nieuwe mogelijkheden worden toegevoegd die gemeenten nog beter in staat stellen om mensen met een laag inkomen te ondersteunen. Dit wordt alleen werkelijkheid als de beschikbare middelen daadwerkelijk worden gebruikt. Wij weten allemaal dat het niet-gebruik van voorzieningen nog steeds groot is. Zijn er dan ook al afspraken gemaakt tussen de staatssecretaris en gemeenten die specifiek gericht zijn op de doelgroepen die onderdeel zijn van dit wetsvoorstel? Hoe wordt bevorderd dat mensen weten dat deze voorzieningen er zijn en hoe zij hiervan kunnen gebruikmaken? Ik zou mij bijvoorbeeld goed kunnen voorstellen dat ook scholen worden geïnformeerd over de voorzieningen die wij met deze wet beogen te treffen.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Mevrouw Spies sprak over mensen met lage inkomens die moeite hebben om de touwtjes aan elkaar te knopen. Zij zei terecht dat het belangrijk is dat hun goede ondersteuning wordt geboden. Vindt zij dat voor de mensen met de allerlaagste inkomens, dus met een inkomen op bijstandsniveau, een minimumnorm moet worden opgenomen zodat zij er echt recht op krijgen? Er staan nu bedragen in de wet; dat vervalt straks. Vindt mevrouw Spies dat wij voor die groep mensen een waarborg moeten inbouwen zodat zij gelijke toegang hebben?

Mevrouw **Spies** (CDA): Ik laat dat graag aan het oordeel van de gemeenten.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Dat betekent dat een gezin dat al drie of vijf jaar lang op het sociaal minimum leeft en nu recht heeft op een langdurigheidstoelage van ongeveer € 40 per maand, straks misschien maar een tientje krijgt. Is dat acceptabel?

Mevrouw **Spies** (CDA): Mevrouw Karabulut draait het meteen weer om. De gemeente kan ook zeggen dat het geen € 40 per maand wordt, maar misschien wel € 50. Laten wij dat nu afhankelijk laten zijn van de specifieke omstandigheden waarin die mensen, die gezinnen, die huishoudens verkeren.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Ik ben het met mevrouw Spies eens dat de uitvoering dicht op de mensen georganiseerd moet worden. Als gemeenten een heel sociaal beleid willen voeren, zal ik dat alleen maar aanmoedigen. Ik heb het echter over het opnemen van een minimumnorm in de wet, zodat mensen die echt heel lang van een inkomen moeten rondkomen dat te laag is om van rond te komen, recht behouden op de langdurigheidstoelage. Dat is het enige wat ik wil regelen. Als gemeenten daarnaast of daarboven dingen willen organiseren, zijn zij daarin natuurlijk vrij.

Mevrouw **Spies** (CDA): Zoals ik net al heb gezegd, laten wij dat graag over aan het oordeel van de gemeenten.

□

Mevrouw **Karabulut** (SP): Voorzitter. Vanavond behandelen wij twee belangrijke wijzigingen. Laat ik beginnen met de extra mogelijkheden voor gemeenten om iets te doen voor gezinnen met kinderen. Goed, hartstikke goed. Ik kijk de staatssecretaris even aan. De SP-fractie kan dit alleen maar toejuichen.

De **voorzitter**: Al die blikken kunnen niet in de Handelingen worden opgenomen, dus dan moeten wij het maar even zo doen. De staatssecretaris is er blij mee, volgens mij.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Ik deel de mening van de staatssecretaris dat het belangrijk is dat alle kinderen kunnen meedoen. Of je moeder nu tandarts is, je vader schoolmeester, of je ouders moeten rondkomen van een uitkering of een inkomen op het sociaal minimum, iedereen moet kunnen meedoen en gelijke kansen krijgen. De voorgestelde wetswijziging is een mooie stap om kinderen meer gelijke kansen te geven. Wel wil ik daarbij opmerken dat kinderen met alleen maar meedoen nog niet dezelfde kansen krijgen als kinderen van ouders met een royaler inkomen. Het is in dit opzicht ook geen geheim dat mijn fractie, die van de SP, het sociaal minimum te laag vindt. Kinderen van ouders op het sociaal minimum krijgen echt wel mee dat hun ouders iedere maand weer geld tekort komen, zeker als dat gedurende een aantal jaar het geval is. Het gaat dan om voortdurende geldzorgen waar zij ook wel iets van merken. Een uurtje gratis sporten of een gratis computer nemen dit helaas niet weg. Dat gezegd hebbende, heb ik nog twee vragen over het voorstel om kinderen meer te laten meedoen.

In 2008 en 2009 is er extra geld gereserveerd voor kinderen in armoede. Mijn eerste vraag is of de staatssecretaris kan toelichten wat er zal gebeuren na 2009, wanneer dat gereserveerde geld op is? Moeten ouders hun kinderen dan weer van de sportvereniging halen? De tweede vraag is waarom het extraatje voor gezinnen met kinderen per se in natura moet worden gegeven. Natuurlijk moet je gezinnen waarvan je weet dat zij het moeilijk vinden om met geld om te gaan, geen

zak met geld geven. Maar neem niet alle andere ouders die wel degelijk op een verantwoorde manier geld kunnen uitgeven en graag iets extra voor hun kinderen willen doen, dat laatste beetje respect af. Waarom geeft de staatssecretaris de gemeenten ook niet de optie om gezinnen met een laag inkomen, ofwel arme gezinnen, financieel extra mogelijkheden te bieden?

Ik kom op het tweede deel waarover ik meerdere opmerkingen zal maken, namelijk de plannen van het kabinet voor de langdurigheidstoeslag. Die toeslag is ooit ingevoerd als extraatje voor mensen die langdurig van een minimuminkomen moeten rondkomen. Voor alle duidelijkheid zeg ik dat ik er voorstander van ben, af te stappen van een lappendeken aan voorzieningen. Mensen moeten gewoonweg voldoende inkomens hebben. Mijn fractie vindt dat die langdurigheidstoeslag overbodig zou moeten zijn. Zolang het sociaal minimum te laag is en de bijzondere bijstand slecht toegankelijk blijft, is die toeslag bittere noodzaak voor mensen met een laag inkomen.

Dat werkenden straks ook in aanmerking kunnen komen voor de langdurigheidstoeslag, vinden wij positief. Dat zal wel afhankelijk zijn van de voorwaarden die gemeenten stellen. Bovendien is dat mede afhankelijk van het zogenoemde arbeidsmarktcriterium waarover ook mevrouw Spies heeft gesproken. Op dat punt gaat het nu fout en als dat niet veranderd wordt, zal dat straks niet anders zijn. Een laag inkomen is wat mij betreft een laag inkomen. Een tijdelijke baan verandert daaraan helemaal niets. Meestal worden de inkomsten gekort op de uitkering. Met extra inkomsten uit werk schieten die mensen dan ook niets op. Sterker nog, daardoor wordt hen de langdurigheidstoeslag soms onthouden. Het voorbeeld van Monique Hoekstra is bij meerdere mensen bekend: zij is arbeidsgeschied en zit nu in de bijstand. Zij werkt negen uur in de maand en haar uitkering wordt gekort omdat zij bijverdiensten heeft. Wat haar inkomen betreft, gaat zij er dus niet op vooruit. Jaar in, jaar uit blijft zij op het minimum zitten. Je zou zeggen dat de langdurigheidstoeslag juist voor die mensen is bedoeld. Zij krijgt die toeslag echter niet, omdat zij op papier jaarlijks een beetje bijverdient. Waanzin! Mensen worden dus gestraft omdat zij werken. Dat kunnen wij voor eens en altijd uit de wereld helpen door het recht op de langdurigheidstoeslag niet langer afhankelijk te maken van het arbeidsmarktperspectief voor een persoon. Op dat punt heb ik inderdaad een amendement ingediend, samen met mevrouw Spies en de heer Spekman. Graag hoor ik de reactie van de staatssecretaris.

Als je iets regelt, moet je proberen om dat goed te doen. Op het punt van de decentralisatie van de langdurigheidstoeslag schort het daar wat ons betreft aan. Het klinkt mooi: decentraliseren en maatwerk. Onder anderen tegen mevrouw Spies zeg ik dat er geen misverstand over mag bestaan dat ook mijn fractie strijdt voor de menselijke maat. Dat kan alleen voor en door mensen op lokaal niveau. Wij kunnen dat niet vanuit Den Haag. Als decentralisatie en deregulering echter gepaard gaan met onvoldoende waarborg voor rechtsgelijkheid, komt willekeur om de hoek kijken. Je ziet nu al verschillen. Een uitkeringsgerechtigde die in een bepaalde gemeente woont, mag maximaal € 1000 in vijf jaar verdienen. Omgerekend is dat € 200 per jaar. In een andere gemeente mag iemand € 1500 per jaar verdienen om alsnog in aanmerking te komen voor de langdurigheidstoeslag. Dit soort verschillen moet in de toekomst

voorkomen worden, zeker als die betrekking hebben op de hoogte van de toeslag. Door in de wet geen minimumnormen op te nemen, kiest de staatssecretaris ervoor om gelijke gevallen in Nederland ongelijk te kunnen behandelen. Dit past niet in de visie van de SP-fractie: een sociaal en beter Nederland. Daarom wil zij dat er minimum normbedragen gaan gelden voor de langdurigheidstoeslag. Wij kennen al minimumnormbedragen. Die zijn en blijven het uitgangspunt voor mensen die langdurig een inkomen hebben op bijstandsniveau. Gemeenten mogen deze mensen meer toeslag geven, maar niet minder. Zij zijn vrij om voor mensen boven het bijstandsniveau andere bedragen te hanteren. Voor mensen met de allerlaagste inkomens, stellen wij normbedragen landelijk vast. Daaraan wordt wat ons betreft niet getornd. Dat vindt de SP een fatsoenlijke inkomenswaarborg. Daarom heb ik een amendement ingediend op stuk nr. 10. Ik wil de staatssecretaris vragen of hij het ermee eens is dat een minimumwaarborg het minste is waarvoor wij moeten en kunnen zorgen. Past dat ook niet mooi in het plaatje dat de overheid verantwoordelijk is voor het inkomensbeleid?

Het laatste punt waarop volgens de SP nog verbetering mogelijk is, betreft het begrip "langdurig". Iemand kan nu alleen aanspraak maken op de langdurigheidstoeslag indien hij of zij vijf jaar lang moet rondkomen van het sociaal minimum. Iemand die 4,5 jaar op een houtje heeft moeten bijten en geen perspectief op werk heeft, kan het schudden. Voor die persoon is een financieel extraatje echter een bittere noodzaak. Het sociaal minimum is laag. Met in het achterhoofd de opkomst van de voedselbanken, de toename van de problematische schulden, het inkomens- en koopkrachtverlies dat voor het volgende jaar is voorspeld – juist voor de meest kwetsbare groepen – denk ik dat een invulling van het begrip "langdurig" noodzakelijk is.

Zoals het nu voorligt, zal de gemeente straks moeten gaan bepalen wat het is. "Langdurig" kan zes, zeven of tien jaar zijn. Het kabinet meldt in de nota naar aanleiding van het verslag dat in het geval van ongelijke behandeling van gelijke gevallen in verschillende gemeenten, er geen sprake is van willekeur. Het zou de uitkomst zijn van democratische besluitvormingsprocessen. Hoe democratisch vindt de staatssecretaris het dat in de ene gemeente iemand na drie jaar een toeslag krijgt en in de andere misschien pas na acht jaar? Als het aan de SP ligt, komen mensen na drie jaar leven op het bijstandsniveau in aanmerking voor de toeslag. Mijn fractie wil dus een ondergrens vaststellen van 36 maanden. Ook hier geldt dat gemeenten voor groepen boven bijstandsniveau wel de ruimte moeten hebben om andere grenzen te hanteren. Om dit te regelen, heb ik een amendement ingediend op, meen ik, stuk nr. 11. Graag een reactie van de staatssecretaris.

Een huidig knelpunt bij de langdurigheidstoeslag is de mogelijkheid van beslag. Juist de mensen die te kampen hebben met schulden en er van alles aan doen om daarvan af te komen, balanceren op het randje van het bestaan. Zij hebben gedurende langere tijd een zeer laag inkomen en zouden met de langdurigheidstoeslag eindelijk dat beetje lucht kunnen krijgen dat zij zo nodig hebben. De SP wil de langdurigheidstoeslag daarom van beslag uitzonderen, net als bijvoorbeeld de huur- en zorgtoeslag. In een reactie op de aanbeveling van het rapport van het Landelijk Overleg Sociaal Raadsliedenwerk om de langdurigheidstoeslag vrij te waken van

Karabulut

beslag, zegt de staatssecretaris dat dit nu geregeld gaat worden. Is de staatssecretaris bereid om in dit wetsvoorstel nog mee te nemen dat de langdurigheidstoelage niet langer vatbaar is voor beslag? Graag een reactie daarop.

Mevrouw **Spies** (CDA): Ik heb een procedurele vraag. Wij hebben twee amendementen van mevrouw Karabulut gezien op de stukken nr. 9 en 10, en een amendement op stuk nr. 11 van mevrouw Van Gent. Om het te kunnen volgen, zou het plezierig zijn om het derde amendement waarover mevrouw Karabulut het heeft nog even te laten rondgaan.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Ik heb mij versproken. Het gaat om de amendementen op de stukken nr. 9 en 10. Waar ik juist 11 zei, bedoelde ik 10.

De **voorzitter**: Dat klopt. Amendement op stuk nr. 9 is "na drie jaar langdurigheidstoelage" en dat op stuk nr. 10 is "minimumnormbedragen langdurigheidstoelage".

Mevrouw **Karabulut** (SP): Dank u wel voorzitter. Begrijp ik goed dat mevrouw Spies die amendementen misschien gaat steunen?

Voorzitter, ik was aan het afronden. Om het samen te vatten: decentraliseren met als doel meer op maat te werken is prima. Wij moeten echter wel waarborgen inbouwen, namelijk dat de hoogte van je inkomen het recht op de toeslag bepaalt en niet een vaag criterium als het arbeidsmarktperspectief, een waarborg op tenminste een landelijk vastgesteld bedrag voor de toeslag en een waarborg dat "langdurig" niet eindeloos duurt, maar voor mensen op bijstandsniveau ten hoogste drie jaar.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Er zou kunnen worden gezegd dat de inhoud van het wetsvoorstel waarover wij vanavond praten goed nieuws en, laat ik het positief brengen, minder goed nieuws bevat. Ik vind slecht nieuws toch te zwaar uitgedrukt, maar er zijn toch enkele zaken die ik de staatssecretaris zou willen vragen.

Wij vinden het goed nieuws dat de langdurigheidstoelage wat wordt aangepast en dat die wordt overgeheveld van het I-deel naar het Gemeentefonds. Daar kunnen wij op zich wel mee leven, dus daar ga ik mij niet tegen verzetten. Wat ik zeker goed nieuws vind, is dat er iets wordt gesleuteld aan de categoriale bijstand. Dat is een wens die bij de fractie van GroenLinks al jaren leeft. Wij proberen ook al jaren om daar enige verandering in aan te brengen. Het is ook goed nieuws dat mensen met een klein baantje en mensen die uitzicht hebben op werk recht krijgen op een toeslag. Dat lijkt mij alleszins redelijk en ook heel erg goed. Gemeenten moeten daar wel een verordening voor opstellen. Dat is ook prima, want er moet wel bekend zijn binnen welke kaders dat gebeurt.

De regels voor de categoriale bijstand worden versoepeld. In de huidige wet staat – dat vinden wij niet goed – dat gemeenten alleen categoriale bijstand mogen verstrekken aan mensen van 65 jaar en ouder. Er komt nu een aantal wijzigingen waardoor dit ook mogelijk is voor chronisch zieken en gehandicapten en voor kinderen. Ik hoop tenminste dat ik het niet verkeerd heb gelezen, want dan moet ik straks nog de term "slecht

nieuws" in de mond nemen. Ik reageer op de non-verbale reactie van de staatssecretaris. Laat u mij nu niet chagrijnig naar huis gaan, staatssecretaris.

De **voorzitter**: Dat zou ik niet doen. Houdt u zich gewoon aan uw eigen verhaal.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik wordt toch een beetje afgeleid. Ik voel toch een kleine depressie opkomen, maar ik ga er nog steeds vanuit dat ook chronisch zieken en gehandicapten voor categoriale bijstand in aanmerking kunnen komen in het nieuwe voorstel en ook kinderen voor sport, schoolgeld en een aanvullende ziektekostenverzekering.

Er zijn in 2009 ook wat extra middelen beschikbaar, namelijk 40 mln. voor arme kinderen, 10 mln. voor armoede en 15 mln. voor schuldhulpverlening. Ik zou dat willen samenvatten als: het is beter dan niets, maar het is een druppel op de gloeiende plaat. Wij weten immers allemaal dat in Nederland bij veel gezinnen, dus niet bij een paar, schrijnende armoede bestaat. Dat dit het geval is in een rijk land, is eigenlijk onverteerbaar.

Wij vinden het goed dat gezinnen met kinderen extra worden gesteund. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat deze arme gezinnen incidenteel worden ondersteund. De vraag blijft wat er gebeurt na 2009, want van gratis medeleven wordt je niet rijker. Na 2009 moet er dus ook financiering zijn.

Ik heb begrepen dat verstrekken in natura mogelijk is, maar niet verplicht. Ik wil dat als volgt interpreteren: mensen krijgen in principe geld, tenzij is aangetoond dat zij niet met geld kunnen omgaan. Zij moeten niet aan het eind van hun geld elke keer nog een stuk maand overhouden, zoals Loesje dat zo mooi zegt. Mensen moet natuurlijk niet dingen uit handen worden genomen. Zij moeten niet paternalistisch worden benaderd. Het heeft immers uiteindelijk ook met een soort emancipatie te maken. Wij hopen dat mensen niet van generatie op generatie in de armoede blijven. Dat is natuurlijk een groot probleem bij veel gezinnen. Dat doe je niet alleen door het ondersteunen, maar ook door hun zeggenschap te geven over hun eigen budgetten. Er zijn best veel gezinnen die daar prima mee kunnen omgaan.

Het is niet de bedoeling dat het een soort beleid wordt waarin een staatscomputer wordt ingevoerd, staatsportschoenen of staatswitgoed. Dat zijn allemaal interpretaties die zelfs mij, als vertegenwoordiger van een linkse partij, wat kriebels bezorgen. Ik wil helderheid hebben over de wijze waarop de staatssecretaris dat precies voor zich ziet en hoe dit beleid na 2009 op een adequate wijze kan worden voortgezet met de bijbehorende middelen.

Eindelijk kan mijn fractie concluderen dat er wat betreft een aantal belangrijke kritiekpunten dat wij naar voren hebben gebracht bij de behandeling van het wetsvoorstel werk en bijstand, maar wij niet alleen, toch een beetje licht aan het eind van de tunnel te zien is, vooral als het gaat om de langdurigheidstoelage, ook voor mensen met uitzicht op werk. Ook komt er geen massief verbod op de categoriale bijstand. Dat is verstandig. Ik heb bij de behandeling van dit wetsvoorstel aangegeven dat ook als gevolg van de administratievelastendruk sprake is van veel niet-gebruik van voorzieningen, want je moet dit soort voorzieningen jaar na jaar individueel aanvragen. Oudere mensen hebben ook vaak gewoon geen zin om hun hand op te houden. Door dit alles ontstaat een groot niet-gebruik van voorzieningen. Dat

zou je deels met categoriale bijstand kunnen oplossen. Ik krijg daar graag een reactie van de staatssecretaris op, ook als het gaat om chronisch zieken en gehandicapten. Ook zij horen wat mij betreft bij de groep die gebruik zou kunnen maken van de mogelijkheden voor categoriale bijstand.

Mijn fractie is niet akkoord – dat is het minder goede nieuws – met de decentralisatie van de zeggenschap over de hoogte van de langdurigheidstoelage. Ik heb daar, evenals mevrouw Karabulut, een amendement over ingediend. Het is het amendement op stuk nr. 11. Ik vraag mijn collega's om aandacht voor dat amendement. Ik regel daarin namelijk dat het Rijk het minimumniveau van de langdurigheidstoelage vastlegt, in plaats van, zoals in het wetsvoorstel wordt voorgesteld, dit aan de gemeenten over te laten. Het gaat hier over mensen op het absolute minimum, zeg ik ook tegen mevrouw Spies. Het is dan heel schrijnend dat het per gemeente enorm kan verschillen of en wat je aan toeslag krijgt. Veel gemeenten doen zo veel mogelijk voor mensen die op het absolute minimum zitten, maar er zijn ook gemeenten die het verleidelijk vinden om het beschikbare geld niet naar die groep toe te sluisen. Ik wil dat voorkomen. In de memorie van toelichting wordt terecht gesteld dat de rijksoverheid verantwoordelijk is voor het inkomensbeleid. In de ogen van mijn fractie is de langdurigheidstoelage een onlosmakelijk onderdeel van het inkomensbeleid.

Ik stel in het amendement voor om de bodem van de toeslag bij AMvB vast te leggen. Dit maakt het eenvoudig om die bodem desgewenst jaarlijks aan te passen. In de AMvB wordt ook opgenomen dat de bedragen worden uitgesplitst naar de diverse groepen minima, zoals alleenstaanden, alleenstaande ouders, echtparen en paren. Je zou dit amendement kunnen interpreteren als een variant op het amendement van mevrouw Karabulut – ik ben daar overigens niet op tegen – en het voorstel van de regering. Ik heb getracht een verleidelijk amendement op te stellen, zodat ook de rest van de Kamer er wellicht mee instemt. Ik ben heel benieuwd hoe mijn collega's dat zien. Wat mij betreft leidt het amendement tot enige gebondenheid van, maar ook tot enige vrijheid in de richting van de gemeenten.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Voorzitter. Ik had gehoopt dat mevrouw Spies nog op het amendement zou reageren, maar...

De **voorzitter**: Dat doet zij misschien in tweede termijn, maar daar gaat zijzelf over.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Klopt het als ik stel dat het verschil tussen het amendement van mevrouw Van Gent en dat van mijn fractie erop neerkomt dat het minimumniveau, het normbedrag in haar amendement lager kan zijn dan het bedrag dat nu in de wet is opgenomen? Door wie moet dat worden betaald?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Het minimumniveau moet in de wet worden vastgelegd. Het kan ook jaarlijks worden aangepast. Ik geef de precieze bedragen nog niet aan. Mijn amendement houdt een beetje het midden tussen het amendement van de SP en het voorstel van de regering. Ik zou graag zien dat die zaken worden vastgelegd. Ik ben overigens niet tegen het amendement van de SP.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Dat had ik ook helemaal niet verwacht!

De **voorzitter**: Misschien moet u straks even bilateraal bekijken of u de amendementen in elkaar kunt schuiven.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Ik heb een korte vraag ter aanvulling. Betekent dit dat u de normbedragen die nu in de wet staan, loslaat?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Die laat ik nog niet per se los. Ik wacht eerst even de reactie van de staatssecretaris op mijn amendement af. Eén ding lijkt mij duidelijk: ik wil minimumbedragen vastleggen en ik wil geen willekeur per gemeente. Zeker wil ik voorkomen dat er gemeenten zijn die helemaal niets doen met de langdurigheidstoelage. Eigenlijk zou ik de staatssecretaris willen vragen om uit te gaan van de huidige normen, waarop wellicht jaarlijks een aanpassing mogelijk is. Ik wacht graag de reactie van de staatssecretaris hierop af.

Voorzitter. De overheveling van het I-deel naar het Gemeentefonds leidt wel tot herverdeeldeffect, naar ik heb begrepen. Dit staat ook in de nota naar aanleiding van het verslag. Ik vraag de staatssecretaris of hierbij nog knelpunten zijn. Kan hij hieraan nog wat doen? Ik hoor dat graag van hem, want ik maak mij daarover enigszins zorgen.

Tot slot, de GroenLinksfractie wil recht op toeslag voor iedereen die is vrijgesteld van de sollicitatieplicht, ook voor bijstandsmoeders die straks even vrijstelling krijgen. Het wetsvoorstel daarover wordt dit najaar behandeld; daar ga ik althans van uit. Ik vraag de staatssecretaris of dit geregeld zal worden.

□

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter. Nog heel levendig staat mij de bijstandswetgeving van voor de Wet werk en bijstand voor de geest. Deze had natuurlijk voordelen, een bereik, een openeinderegeling, maar weinig prikkels om uit de bijstand te geraken. De Wet werk en bijstand heeft de gemeenten een prikkel gegeven om de arbeidsparticipatie actief te bevorderen. Deze wet heeft sindsdien positieve effecten gehad. Mijn fractie neemt daarvan met erkentelijkheid kennis. Wij hadden dat ook voorondersteld; vandaar onze steun ervoor indertijd.

De arbeidsparticipatie is toegenomen en de bijstandsgerechtigden zijn in getal afgenomen. Er zitten echter nog altijd mensen in de bijstand, soms zelfs langdurig. Er blijft dus voor ons in de politiek werk aan de winkel. Was er nu ook maar werk voor al die bijstandsgerechtigden die werken kunnen en daarop aangesproken kunnen worden. Dan waren er nog minder problemen, maar zo ver zijn wij nog niet helemaal.

Mijn fractie ervaart de voorstellen die nu voorliggen in principe als verbeteringen, stappen in de goede richting. De materie van beide bewegingen die worden gemaakt, is regelmatig besproken. Ik herinner mij nog heel goed een van de eerste optredens van collega Spekman. Met zijn ervaringsdeskundigheid vanuit het lokale bestuur legde hij een zwaar accent, dat mij toen wel aansprak, op gezinnen die in armoede verkeren. Voor kinderen die in zulke gezinnen opgroeien is de kans groot dat zij ook zelf in de armoede blijven. Dat vind ik een moreel punt. Wij

moeten er echt alles aan doen om dit te doorbreken. Dat vond ik een goede aansporing.

In dit wetsvoorstel gaat het om de langdurigheidstoeslag, waarover ik overigens zelf ooit begonnen ben in dit Huis. Deze toeslag zou er toen voor het bestand van zeer langdurig werklozen komen, mensen die bijvoorbeeld langer dan vijf jaar in die situatie zaten. Mevrouw Noorman-den Uyl heeft daarvan later drie jaar weten te maken. Deze langdurigheidstoeslag krijgt nu een ruimer bereik, naar ik begrijp. Chronisch zieken en gehandicapten met kinderen, mensen met een baan maar met een minimuminkomen kunnen nu ook langdurigheidstoeslagen toegekend krijgen. Een ander moment in het wetsvoorstel is dus dat kinderen in een gezin met een laag inkomen ongeacht de financiële beperkingen van ouders, extra ondersteuning kunnen krijgen, zodat zij toch kunnen deelnemen aan maatschappelijke activiteiten. Dat voorstel keert zich dus tegen de constatering dat kinderen die in armoede opgroeien, zelf ook een meer dan wenselijke kans maken in armoede te blijven leven. De SGP-fractie vindt ook dat die situatie moet worden doorbroken, althans naar vermogen. Natuurlijk blijft altijd het eerste en beste antwoord: geef ze een baan en houdt ze daarin. Werk is inderdaad de beste remedie; daar hoort scholing aan vooraf te gaan en de kansen daarop moeten maximaal worden ondersteund. Het wetsvoorstel probeert daar op dit onderdeel iets aan te doen. Kortom, de SGP-fractie steunt dat.

Als je gemeentebesturen een bepaalde bevoegdheid geeft – je decentraliseert dus iets – volgt altijd de principiële discussie of niet te veel ongelijkheid ontstaat tussen de verschillende gemeenten. Eenieder die de discussie over de Wet voorzieningen gehandicapten heeft meegemaakt, weet waarover het gaat. In dat verband moest corrigerend worden opgetreden. Dat is gewoon de harde werkelijkheid. Iedere gemeente had natuurlijk wel een verhaal, maar dat poetste niet weg dat er toch dingen gebeurden die onder de maat waren van wat wij hier met elkaar beoogden.

Ook bij dit wetsvoorstel kan dat gebeuren en de vraag is hoe erg dat nu is. Mevrouw Karabulut sprak zojuist van willekeur. Ik vraag me echter af of dat het goede woord daarvoor is. Verschillen kun je als willekeurig ervaren, maar verschillen kunnen door autonome bestuursorganen die democratische controle in zich dragen, te rechtvaardigen zijn; dan heeft willekeur een niet passende klankkleur. Maar er moet wel op toegezien worden dat de verschillen niet te groot worden en dat mensen ook niet door de bodem zakken van wat er nu is. Aan gemeentebesturen wordt nu een nieuwe weg aangereikt voor decentralisering van die langdurigheidstoeslag, waarbij zij zelf kunnen bepalen binnen welke voorwaarden mensen recht hebben op zo'n toeslag, wat een laag inkomen is en onder welke omstandigheden sprake is van een gebrek aan arbeidsperspectief; zie blz. 7 van de memorie van toelichting. Als dat maatwerk geleverd wordt, mogen mensen niet in de situatie van voor deze "beweging" – zoals dat in de memorie van toelichting staat – belanden. Hoe kijkt de staatssecretaris daar tegenaan? Is dat nu helemaal vrijgegeven of moet een benadering worden gekozen die in de wetsgeschiedenis wordt vastgelegd en waarmee gemeenten in hun beleidsontwikkeling rekening zullen houden?

Eerlijk gezegd verbaasde mijn fractie zich wel een beetje over de door het kabinet geformuleerde doelstelling, teneinde de armoede onder en de sociale uitsluiting

van het aantal kinderen dat maatschappelijk niet meedoet, met de helft te reduceren. Op zich is dat natuurlijk een prima doelstelling, maar waaraan meet je dat nu? Er was immers nog geen nulmeting; dan valt er weinig te meten en vast te stellen of men in de goede richting vordert. Wij zijn daarom blij dat de regering een nulmeting laat uitvoeren, maar wij willen graag nog van de staatssecretaris vernemen welke indicatoren daarin worden meegenomen.

Wij kunnen ons vinden in de gekozen opzet om zo veel mogelijk in natura, zoals een computer of een lidmaatschapskaart, te verstrekken, om te voorkomen dat de bijdrage ingezet wordt voor andere, in een somber perspectief toch, vaak consumptieve doelen. Hoe gaan gemeenten om met frauduleuze praktijken, zo deze onverhoopt zouden voorkomen? Hoe moeten en kunnen deze worden voorkomen?

De regering geeft aan dat voor de activiteiten van maatschappelijk meedoen onder andere het impliciete criterium geldt dat het gaat om participatie waaraan "financiële lasten zijn verbonden die enerzijds niet verwaarloosbaar zijn, maar anderzijds ook niet buitensporig hoog". Ik citeer uit de stukken. Mijn fractie vindt dit nog wat vaag. Er kan een discussie over ontstaan die niet altijd plezierig hoeft te zijn. Wat betekent bijvoorbeeld "verwaarloosbaar" als zelfs kosten voor schrijfmateriaal worden vergoed? Zie hiervoor bladzijde 3 in de nota naar aanleiding van het verslag. Begrijp mij goed, ook dergelijke kosten mogen in ogenschouw worden genomen, maar waar liggen de grenzen? Het kan natuurlijk ook gedecentraliseerd worden, maar ook daar geldt dan weer een zekere mate van gelijk uitgangspunt, zodat de doelgroep binnen proporties van gelijkheid wordt behandeld.

Ik heb een aantal vragen gesteld die mij tot mijn slotvraag leiden. Hoe worden de monitoring en de evaluatie geregeld? Die zullen namelijk hard nodig zijn.

□

De heer **Blok** (VVD): Voorzitter. Dit wetsvoorstel behandelt twee belangrijke thema's: het bestrijden van armoede en de werking van de Wet werk en bijstand. Bestrijden van armoede is voor iedere politieke partij een van de speerpunten en de Wet werk en bijstand is een hoeksteen van onze sociale zekerheid. Het is een vangnet voor degenen die echt niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien en tegelijkertijd een springplank om terug te keren naar een situatie waarin wel in het eigen levensonderhoud kan worden voorzien. Op beide kernpunten, het bestrijden van armoede en de werking van de WWB als vangnet en springplank, schiet dit wetsvoorstel echt tekort.

Ik behandel eerst het punt van de armoedebestrijding. Als ik ergens trots op ben, terugkijkend op twaalf jaar ononderbroken deelname van de VVD aan verschillende kabinetten, is het wel op de spectaculaire afname van het percentage mensen dat leeft op de armoedegrens. In 1994 was dit 15%, nu ligt het rond de 8%. De Wet werk en bijstand is toch een project van een vorig, liberaal getint kabinet. Als ik het niet vertaal in procenten maar in mensen, gaat het om 1 miljoen mensen. Dat is met recht iets om stil bij te staan. De manier waarop dit is bereikt, moet goed voor ogen worden gehouden als wij verder sleutelen aan beleid om armoede te bestrijden. Er waren twee kernpunten. Het eerste was het verlagen van de

Blok

kosten van arbeid, zodat werk in Nederland plaatsvindt en niet in andere landen. Het werd aantrekkelijk gemaakt voor bedrijven om mensen in dienst te nemen. Het tweede kernpunt was het idee dat werk moet lonen. Er werd gezorgd dat het echt de moeite waard is om vanuit een uitkering aan het werk te gaan. Dit waren de hoekstenen van dat ontzettend succesvolle beleid.

Deze punten mis ik in het voorliggende wetsvoorstel. Een langdurigheidstoelage, hoe deze ook vormgegeven wordt, vermindert nu juist de redenering dat werk moet lonen. Wanneer er langdurig sprake is van een uitkerings situatie is de uitkering hoger, en het verschil met een situatie van werken dus lager. Ik heb gelezen dat de langdurigheidstoelage in zo'n geval nog uitgekeerd mag worden bij werkaanvaarding. Dat verschuift de armoedeval echter. Ik heb hier helaas geen sommetjes over gevonden in de nota naar aanleiding van het verslag, maar een armoedeval is onvermijdelijk. Op een bepaald moment is de landurigheidstoelage namelijk afgebouwd en dan komt de klap alsnog.

Daarnaast wordt op deze manier rechtsongelijkheid gecreëerd. Degene die vanuit een uitkering werk aanvaardt op het minimumniveau heeft recht op de langdurigheidstoelage. Degene die nooit een beroep heeft gedaan op publieke middelen, die de eigen broek heeft opgehouden en precies hetzelfde nuttige werk doet, bijvoorbeeld in de thuiszorg of de schoonmaak, krijgt die langdurigheidstoelage echter niet. Als wij dat willen vermijden, moeten wij iedereen aan de onderkant een langdurigheidstoelage geven. Dan wordt het een peperdure regeling. Ik wil graag een specifieke reactie op de rechtsongelijkheid die kan ontstaan tussen twee mensen die naast elkaar op de werkvloer staan.

Mevrouw **Spies** (CDA): Zegt de heer Blok dat de bestaande langdurigheidstoelage de VVD-fractie een doorn in het oog is? De langdurigheidstoelage wordt immers niet geïntroduceerd met dit wetsvoorstel.

De heer **Blok** (VVD): Het is in ieder geval geen parel van de sociale wetgeving. Nu gaat mevrouw Spies natuurlijk vertellen dat die toeslag is ingevoerd in de tijd dat de VVD deel uitmaakte van het kabinet. Dat weet ik ook wel, maar in coalities slikken wij allemaal weleens wat. Ik heb in eerdere betogen over de Bijstandswet aangegeven dat voor ons het ideale model er als volgt uitziet. Er is een bijstandsuitkering voor mensen die echt niet rond kunnen komen. Wanneer die uitkering ontoereikend is, gaat die persoon naar de gemeente toe en geeft aan waar het knelpunt zit. Wij zien nu nog veel te veel dat gemeenten niet het hele bestand kennen. Het zou goed zijn als iemand langsgaat als er een knelpunt is. Er kan natuurlijk een knelpunt ontstaan; de ijskast of iets anders kan kapotgaan. Het gesprek gaat dan niet alleen over die ijskast, maar ook over de vraag waarom iemand nog niet aan het werk is. Misschien is er ook schuldhulpverlening of iets anders, maar iemand zit daar weer aan tafel.

Er wordt verwezen naar de onmogelijkheid om zaken als huishoudelijke apparaten te kunnen kopen. Al die automatiseren zorgen ervoor dat een granieten en onzichtbaar bestand in de bijstand blijft bestaan.

Mevrouw **Spies** (CDA): Zo leer je nog eens wat, mevrouw de voorzitter. Ik wist niet dat de VVD-fractie postuum spijt heeft van de langdurigheidstoelage. De langdurigheidstoelage wordt niet bij wijze van automa-

tisme verleend. Die moet nog wel steeds aangevraagd worden.

De heer **Blok** (VVD): De memorie van toelichting beschrijft met trots dat het zo simpel mogelijk moet; dat het een standaardformulier moet zijn dat alleen maar moet worden ondertekend. Ik krijg dan inderdaad weer de beelden voor ogen van een stage afgelopen zomer bij de sociale dienst hier in Den Haag en die ik al geschetst heb in een eerder overleg. Daar wordt inderdaad dit soort formulieren ingevuld zonder dat de vraag aan de orde komt waarom iemand eigenlijk niet kan werken. Ik wil juist van dat automatisme af en dat allemaal tegen de achtergrond dat hier nog steeds vuilniswagens rondrijden met dat grote bord op de zijkant: "collega gezocht" en dat alle verpleeghuizen in Den Haag en in alle andere grote steden mensen zoeken. Die twee werelden bestaan wel naast elkaar!

Ook vinden wij het onjuist om het inkomensbeleid verder in handen van gemeenten te leggen. Dat is niet omdat wij gemeenten domme instellingen vinden. Zij doen nuttig werk en kennen democratische controle. Als het gaat om de arbeidsmarkt, wordt de democratische controle op landelijk niveau altijd sterk gestuurd door macro-economische realiteiten. Als op landelijk niveau de uitkeringsafhankelijkheid te veel oploopt, krijgen wij het probleem dat dit omgeslagen moet worden over belastingbetalers die dat vervelend vinden, dat vervolgens vertalen in looneisen waardoor de werkloosheid verder oploopt en er nog meer problemen ontstaan met de rijksinkomsten. Op gemeentelijk niveau werkt dat uiteindelijk niet zo. Daar is immers altijd het vangnet van het Gemeentefonds, waarmee het wordt afgewenteld op de collectiviteit. Wanneer de lasten te hoog worden, gaan in eerste instantie bedrijven en de middenklasse weg. Dat hebben alle grote steden tot hun schande gemerkt. Dat wordt vervolgens gecompenseerd uit het Gemeentefonds of uit toelagen voor grote steden. Op landelijk niveau gebeurt dat niet. Daar kunnen ook bedrijven wegtrekken en kan werkgelegenheid verdwijnen, maar de klap komt uiteindelijk bij de rijksoverheid terecht. Daarom is het onjuist om inkomensbeleid door gemeenten te laten voeren.

Ik ben in reactie op de interruptie van mevrouw Spies al ingegaan op de vraag waarom dit wetsvoorstel de springplankfunctie van de bijstand niet bevordert. Het vermindert het aantal contactmomenten, terwijl het juist belangrijk is dat er wel contact is tussen de sociale dienst en mensen met een uitkering.

Ten slotte, voorzitter, moet mij nog iets van het hart. Er stijgt een geur van hypocrisie op uit deze wet. Natuurlijk vinden wij het allemaal vreselijk wanneer kinderen in armoede opgroeien of wanneer sprake is van gezinnen met langdurige armoede. Echter, het is ditzelfde kabinet dat ervoor zorgt dat alleenstaande ouders met kinderen in de bijstand geen sollicitatieplicht meer hebben, terwijl wij donders goed weten dat op die manier armoede in stand blijft en vrouwen jarenlang langs de kant blijven staan en daardoor geen kans meer maken op de arbeidsmarkt. Dat is dezelfde groep waar deze wet over gaat. De groep wordt eerst nodeloos groot gemaakt en vervolgens worden maatregelen genomen om de ergste nood te lenigen. Dat is toch echt een beetje de brandweerman die ook pyromaan is. Eerst het vuurtje aansteken en dan zeggen: "Kijk eens hoe fijn wij aan het blussen zijn".

Blok

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik ben ook niet zo blij met de vrijstelling van de sollicitatieplicht, maar daarover zullen wij binnenkort nog met elkaar komen te spreken. Het is zoals het is, mijnheer Blok, u vindt het allemaal hypocriet, maar armoede moeten wij tegengaan. Dan bent u het toch ook wel met mij eens dat als die vrijstelling van de sollicitatieplicht voor bijstandsmoeders er komt, deze vrouwen wel in aanmerking moeten kunnen komen voor de langdurigheidstoelage.

De heer **Blok** (VVD): Het antwoord is: nee. Dit vind ik de kern van de hypocrisie: je creëert nodeloos een groot probleem. Er is zat werk. Ik heb hier al voorgesteld om iedere alleenstaande moeder in de bijstand met jonge kinderen een stage in de zorg aan te bieden. De zorg is bij uitstek de sector waar veel behoefte is aan mensen, aan deeltijdwerkers. Daar kun je met een opleiding doorgroeien naar goed betaalde arbeid. Ik ben destijds voor van alles uitgemaakt en een week later kwam Pieter van Geel met een slap aftreksel in de vorm van een participatieplicht. Maar echt, de oplossingen liggen voor de hand, oplossingen waar de desbetreffende vrouwen beter van worden en waar de samenleving beter van wordt. Als die route bewust niet wordt gekozen en de hele ellende op die manier niet wordt weggewerkt, werk ik niet mee aan het gebruiken van lapmiddelen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat vind ik toch wel een beetje treurig. Ik wil benadrukken dat er op dit punt sprake is van een groot verschil tussen de fractie van de VVD en die van GroenLinks. Wij zijn het eens over de sollicitatieplicht en het scholingsrecht voor deze groep, maar ik vind dat u wel heel erg ver gaat als u niet precies uw zin krijgt en dan zegt: laat ze maar stikken, dan krijgen ze ook de langdurigheidstoelage niet. Dan denk ik: daar zijn deze vrouwen en hun kinderen zeker niet mee geholpen.

De heer **Blok** (VVD): De uitspraak "laat ze maar stikken" werp ik echt verre van mij. Dat wil ik juist niet. Ik vind dat het kabinet dat wel doet door deze groep uit te sluiten van de sollicitatieplicht.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Mevrouw de voorzitter. Het is de heer Blok bekend dat wij verschillend denken over de vrijstelling van de sollicitatieplicht. Is zijn benadering echter niet veel te statistisch? Redeneert hij op deze manier niet te veel in de trant van: er is een bestand en met deze wet wordt een bestand beoogd voor de langdurigheidstoelage; die twee zijn een op een met elkaar te vergelijken. De heer Blok suggereert namelijk dat die twee bestanden dezelfde zijn.

De heer **Blok** (VVD): Die overlappen elkaar natuurlijk sterk. Die vrijstelling geldt tot het vijfde jaar bij één kind. Dus die vrijstelling zal vaak langer duren. Het andere deel van de wet gaat over de positie van kinderen in gezinnen op het minimum. Dat zijn voor een groot deel dezelfde gezinnen.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Maar u wilt hier toch niet beweren dat mensen die er bewust voor kiezen om hun kinderen zelf te verzorgen en op te voeden derhalve – verondersteld dat er een bijstandsuitkering is – in armoede leven en hun – dit klinkt onsympathiek, maar ik bedoel het volstrekt integer – hand voor deze langdurig-

heidstoelage ophouden of voor die tegemoetkoming voor het studerende kind? Dat kun je toch zomaar niet zeggen?

De heer **Blok** (VVD): Ik zal niemand verwijten dat hij ervoor kiest om zelf zijn kinderen op te voeden. Dat doe ik ook met veel plezier, maar onderdeel van dat opvoeden is wel dat je, als je daartoe enigszins in staat bent, met werken je brood verdient. Dat kun je in deeltijd doen. Daarover zou ik onmiddellijk een compromis kunnen sluiten met welke partij dan ook, maar bij opvoeden hoort ook de notie dat je je brood verdient met werken.

□

De heer **Spekman** (PvdA): Voorzitter. Na het vorige betoog weet ik weer precies waarom ik, soms ook wel tot mijn spijt, ben gestopt als wethouder. Het geluid van de heer Blok is precies het geluid waarvan ik als wethouder in de grote stad Utrecht zo'n last had. Het hinderde mij bij het aanpakken van armoede onder mensen en het hielp mij zelfs niet om mensen aan het werk te helpen. Uiteindelijk gaat het erom, dat wij proberen mensen in Nederland kansen te geven en verder te brengen, niet in een bevroren toestand te laten. Het betoog van de heer Blok luidt een beetje: maak het maar zo moeilijk mogelijk voor mensen, maak de uitkering maar zo laag mogelijk. De mensen die erin zitten, dienen als afschrikwekkend voorbeeld voor de mensen die er nog niet inzitten: pas op, kom er niet in, want je gaat echt creperen.

Er is ook een andere weg. Wij kunnen ook een fatsoenlijk bestaansminimum hebben en tegelijkertijd een dwingend beroep doen op iemands capaciteiten en zeggen: als je kunt werken, ga je werken en wel nu. Zo niet, dan krijg je een sanctie. Ik ben blij dat de PvdA deel uitmaakt van een kabinet dat voor die andere weg heeft gekozen, een in mijn ogen succesvolle weg.

De heer **Blok** (VVD): De ervaring van de heer Spekman als wethouder is zeker nuttig. Ik krijg graag een reactie op twee punten.

Ten eerste deelt een aantal nog steeds actieve collega-wethouders van de PvdA mijn grote kritiek op het vrijstellen van de sollicitatieplicht.

Ten tweede denk ik dat de heer Spekman mijn analyse deelt dat veel gemeenten nog steeds geen echt inzicht hebben in wie er in de kaartenbakken van de bijstand zitten.

De heer **Spekman** (PvdA): Over de eerste vraag gaat het debat nu niet, maar ik wil daar graag op antwoorden. Ik denk daar anders over dan die wethouders, omdat ik geloof dat mensen kansen moeten krijgen om zich vooruit te knokken. Op dit moment heeft een heel groot gedeelte van de vrouwen in de bijstand niet eens een startkwalificatie. Ik vind het daarom ontzettend goed dat dit kabinet de inzet heeft om te zorgen dat die vrouwen minimaal de startkwalificatie halen. Dat is een tegenstelling met het vorige kabinet, dat wel die vrijstelling liet bestaan, die door veel gemeenten werd gebruikt, maar daar niets tegenoverstelde. Ik sluit mij daarom aan bij de woorden die eerder in dit debat zijn gebruikt: je hebt verplichten en verleiden. De heer Blok denkt dat verplichten het meest succesvol is en ik geloof meer in

verleiden. Uit de resultaten van verschillende gemeenten blijkt dat dit ook succesvoller is.

Het antwoord op de tweede vraag: ik ben het volstrekt met de heer Blok eens dat in veel gemeenten te weinig kennis is over de mensen in de bijstand. Maar wat ik het goede van de Wet werk en bijstand vind – wat dat betreft complimenten voor het vorige kabinet – is de financiële systematiek. Die zorgt er namelijk voor dat iedere gemeente die niet goed presteert, dat financieel gaat voelen, waarna bij ons wordt geklaagd over het verdeelmodel. Dan hebben wij ons doel bereikt.

De heer **Blok** (VVD): Op dat tweede punt kunnen wij elkaar misschien nog redelijk vinden. Op het eerste punt, de startkwalificatie, ben ik het erg met u eens. Hoe haal je een startkwalificatie? Doe je dat door thuis een boekje te lezen, of doe je dat door een stage te lopen in de zorg – dat is mijn concrete voorstel – om op die manier toe te werken naar een kwalificatie?

De heer **Spekman** (PvdA): Voorzitter, ik weet niet hoe lang u toestaat dat ik het over een heel ander onderwerp heb dan wat nu is geagendeerd, maar...

De **voorzitter**: Ik stel voor het hierbij te laten, maar geeft u gerust nog antwoord op de vraag van de heer Blok.

De heer **Spekman** (PvdA): Ik zie dat veel vrouwen geen startkwalificatie hebben, en ik vind het van belang dat zij die kunnen halen. Heel veel startkwalificaties worden in de schoolbanken gehaald met behulp van een boekje, waar mij niet veel mis mee lijkt. U hebt vast ook heel veel boekjes gelezen in uw leven, en u bent er nog niet klaar mee!

Ik sluit mij aan bij het betoog van mevrouw Spies over de langdurigheidstoelage. Wel breng ik nog een keer onder de aandacht hoe rampzalig de vorige regeling eigenlijk was. Mevrouw Karabulut heeft daar een voorbeeld van genoemd. Als je zag wie er wel en niet voor in aanmerking kwam, voelde dat echt onrechtvaardig aan. Dat was niet te verkroppen en had niets te maken met een rechtvaardige regeling want mensen van wie iedereen met gezond verstand vond dat zij ervoor in aanmerking moesten komen, liepen die mis. Dit is een enorme verbetering want hiermee wordt het wel geregeld. Dat er lokale verschillen ontstaan op dit gebied, waarbij het niet gaat over de toeslagen en niet over de hoogte van de bijstand, vind ik logisch. Ik heb mijn opvatting over normen. In de woorden van de heer Van der Vlies hoop ik mede dat bij lokale verkiezingen het ook hierom gaat en niet alleen om de vraag of er ergens een tramlijn of een ondertunneling komt en of er ergens een leuk, nieuw stadhuis wordt gepland. Daar mag lokale democratie ook over gaan en daar loop ik niet voor weg.

Een andere superieure verbetering ten opzichte van de vorige regeling is dat er geen beslag meer wordt gelegd. Als mensen nu dit geld krijgen, kan de schuldsanering het niet inpikken. Dat is een enorme verbetering ten opzichte van de vorige regeling. Bij veel mensen werd het geld immers weer weggehaald. Niet iedereen zal er even gelukkig mee zijn, zeker niet de schuldeisers, maar ik vind het ontzettend goed dat het geld voor een groep mensen die langdurig een laag inkomen hebben, niet gelijk via een achterdeur weer wordt ingepikt en dan overigens vaak weer bij de overheid terecht komt.

Dan wil ik het hebben over de categorale regeling. Tijdens de algemene beschouwingen vorig jaar heeft de PvdA het boekje "Alle kinderen een goede start" gepresenteerd. Toen hebben wij in coalitieverband de motie-Van Geel ingediend en geld vrijgemaakt voor kinderen.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Wat de verbeteringen inzake de arbeidsmarkt betreft ben ik het eens met de heer Spekman, maar daarover moeten wij nog antwoord krijgen van de staatssecretaris. Vindt de heer Spekman echter ook niet dat wij een minimumnorm van drie jaar moeten stellen voor mensen die een aantal jaren van het sociaal minimum leven en dus van een bedrag op het niveau van een bijstandsuitkering moeten rondkomen?

De heer **Spekman** (PvdA): Als ik wethouder was, zou ik mijzelf niet in de spiegel aan kunnen kijken als ik een langere periode zou hanteren. Ik hoop dat de lokale democratie daarover gaat. De cliënten en de cliëntenraden van een uitkeringssamenwerkingsverband in Friesland worden bijvoorbeeld steeds beter geïnformeerd over de goede voorbeelden. FNV Lokaal informeert ook. Ik weet dat er verschillen ontstaan maar ik hoop dat men elkaar opstuwt. Een andere reden waarom ik niet voor een minimumnorm ben, is dat ik mij kan voorstellen dat men een soort glijdende schaal maakt in de verordening. Men wil namelijk armoedeval voorkomen. Dat zat ook in het verhaal van de VVD. Men kan allerlei varianten maken, het wordt overal anders gedaan. Het is dus verstandig om het aan de gemeenten over te laten. Steeds meer gemeenten werken met het Nibud, waarbij zij nagaan wat de betekenis van een maatregel voor de koopkracht is en welke groepen de steun het hardste nodig hebben. Dus ik heb niet zo'n behoefte aan een minimumnorm. Ik vertrouw in dit geval op de creativiteit en het goede hart van de gemeenten en uiteindelijk op de kracht van de lokale democratie. Ik hoop dat iedere wethouder die er een potje van maakt, wordt afgestraft bij de verkiezingen, ongeacht van welke partij die is.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Ik vind het jammer, want wij hebben net een VAO gehad over de toeslagen voor alleenstaande ouders, waarvoor gemeenten kunnen compenseren maar dit niet altijd doen. In het verkiezingsprogramma van de PvdA staat dat mensen die drie jaar lang op het sociaal minimum moeten leven, recht krijgen op de langdurigheidstoelage. Ik neem aan dat dit er niet voor niets staat. Als je drie jaar lang van dat inkomen moet rondkomen, heb je dit geld keihard nodig. Ik vind het gewoon jammer dat de heer Spekman er nu niet voor kiest om het gewoon goed te regelen. Die glijdende schaal blijft natuurlijk wel degelijk mogelijk met het amendement dat ik heb voorgesteld, namelijk ten aanzien van alles wat daarboven zit. Wij gaan een minimum afspreken zodat de mensen die het het hardst nodig hebben, het ook echt krijgen. De heer Spekman accepteert toch niet dat er mensen zijn die dat niet krijgen?

De heer **Spekman** (PvdA): Dat is een herhaling van de vorige vraag. Ik blijf bij mijn antwoord. Het debat dat wij hiervoor hebben gehad ging over de toeslagen uit de VWWB, dus over hetgeen wij als Rijk storten in het inkomensdeel. Op dat punt vind ik dat er geen al te grote verschillen mogen bestaan. Daarom heb ik ook met volle

overtuiging de desbetreffende motie gesteund. Het debat dat wij nu voeren, gaat over het lokale armoedebeleid, waarbij ik nog steeds vind dat de langdurigheidstoelage naar de gemeenten moet gaan. Dat staat ook in ons verkiezingsprogramma en dat wordt nu uitgevoerd. Het is niet meer vrij voor beslag. Groepen die er tot nu toe niet onder vallen, komen er door dit wetsvoorstel wel onder te vallen. Dat zijn precies de verbeteringen die ik beoogde, want ik heb de tekst in het verkiezingsprogramma die ging over het armoedebeleid toevallig zelf geschreven. Ik weet wat er staat over die drie jaar. Ik heb ondertussen met veel gemeenten gesproken. Zij zijn bezig met verordeningen en in de voorbeeldverordening staat al drie jaar. Ik wil gemeenten echter de ruimte laten voor een glijdende schaal. Daar past een minimumnorm echt niet bij, want dan krijgen mensen die net iets meer zijn gaan verdienen, misschien iets minder dan het volle pond. Dat kan ik niet billijken.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Die glijdende schaal blijft natuurlijk bestaan. Het amendement dat ik heb ingediend, beoogt precies wat de PvdA in haar verkiezingsprogramma had staan. Het is jammer dat de heer Spekman nu niet voor heel Nederland, voor alle gemeenten, wil regelen dat mensen die drie jaar van dat lage inkomen moeten rondkomen, die langdurigheidstoelage krijgen. Dat was ook bedoeld als extra inkomensondersteuning vanuit het Rijk. Hij laat dat nu over aan gemeenten.

De heer **Spekman** (PvdA): Ik maak hier bezwaar tegen. Mevrouw Karabulut komt met dezelfde riedel als de vorige keer en luistert niet naar mijn betoog. Ik zeg nogmaals: als ik kijk naar wat er nu voorligt, dan mogen wij er met elkaar trots op zijn dat wij de oude langdurigheidstoelage, die rampzalig was in de uitvoering, die voor veel mensen onrechtvaardig aanvoelde en die ervoor zorgde dat beslag werd gelegd, nu op deze wijze gewijzigd wordt. Dat is echt een zegen voor veel mensen, want dit is voor hen een financiële vooruitgang en een verbetering. Ik heb al enkele modelverordeningen gezien. Ik ben ervan overtuigd dat de gemeenten de termijn van drie jaar aanhouden en niet op dat bedrag zullen inboeten.

Ik heb zojuist al gezegd hoe de categorale regeling voor jongeren tot stand is gekomen. Ik ben ontzettend gelukkig dat deze staatssecretaris lef toont en de doelstelling op zich heeft genomen om voor het einde van deze kabinetsperiode de armoede onder jongeren echt substantieel terug te brengen, vooral voor die 50% die nu niet kan meedoen in de samenleving, die geen kansen krijgt om zijn capaciteiten tentoon te stellen, die wel dolgraag wil sporten, maar dat niet kan en die misschien talent heeft voor vioolspelen, maar dat niet mag of niet kan betalen. Dat beoogt dit wetsvoorstel. Dat kan in natura – meerdere collega's hebben daarover gesproken – maar het mag ook categoriaal.

Als ik het zelf zou doen, dan zou ik het inderdaad meer categoriaal doen voor de ouders die het prima voor elkaar hebben, maar die nu eenmaal arm zijn en pech hebben. Voor mensen die structureel schulden maken of regelmatig of überhaupt een schuld hebben, zou dat meer in natura kunnen. Dat is echter aan de gemeenten. Dat hoeven wij hier niet voor te schrijven. Ik heb vertrouwen in de lokale mensen en in de werking van de lokale democratie. Ik ben echter blij dat het kabinet de

doelstelling serieus neemt en dat het organiseert dat gemeenten de ruimte krijgen om veel beter om te gaan met de categorale regeling voor deze groep kinderen om wie het uiteindelijk overmorgen in Nederland toch zal gaan.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dit hartstochtelijke pleidooi voor die kinderen kan ik op zich prima steunen. Ik maak mij wel zorgen over de vraag of er na 2009 ook nog middelen beschikbaar zijn om deze arme kinderen te helpen. Gaat de heer Spekman er met mij van uit dat het hier gaat om een structureel bedrag van 40 mln. dat ook na 2009 beschikbaar is?

De heer **Spekman** (PvdA): De middelen voor de langdurigheidstoelage zijn bij mijn weten structureel. Daarnaast zijn in het regeerakkoord middelen voor armoedebestrijding gereserveerd. Tijdens de algemene beschouwingen van vorig jaar is dankzij een motie van de coalitiepartijen twee keer 40 mln. vrijgemaakt. Het kabinet heeft toen ook deze doelstelling op zich genomen. Die doelstelling blijft staan: de armoede onder kinderen moet teruggebracht worden en 50% van de kinderen die nu niet kan meedoen, moet uiteindelijk wel kunnen meedoen. Als uit de nulmeting blijkt – die handschoen moet het kabinet nu opnemen – dat het een centenkwestie is, dan horen wij dat vast. Vooralsnog is de doelstelling het belangrijkste. Ik bewaak ook dat die gehaald wordt.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): U laat die doelstelling dus niet abrupt vallen na 2009? Er kunnen dan minder gezinnen zijn die deze hulp nodig hebben – dat hoop ik van harte – maar kunnen degenen die haar nodig hebben, gewoon naar de sport- of muziekclub blijven gaan of een laptop krijgen zonder problemen over de financiën? Het is belangrijk dat de staatssecretaris daar vanavond heldere uitspraken over doet.

De heer **Spekman** (PvdA): Ik snap de vraag. Ik stuur niet primair op het geld, maar op de doelstelling. Ik vind het belangrijk dat kinderen kansen krijgen. Het blijkt immers dat kinderen die opgroeien in armoede, kinderen die niet mee kunnen doen, achterlopen. Dat is doodzonde. Ik stuur dus op de doelstelling. Het kabinet heeft die handschoen opgepakt en blijft dat doen, zo neem ik aan.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat maakt het iets duidelijker. Ik hoor graag wat de staatssecretaris daarvan vindt.

De **voorzitter**: De staatssecretaris heeft om wat bedenktijd gevraagd. Ik schors de vergadering tot tien uur. Ik druk de Kamerleden op het hart om kort en bondig te zijn bij hun interrupties, zodat wij het debat zo snel mogelijk kunnen afronden. Ik streef ernaar om voor middernacht thuis te zijn.

De vergadering wordt van 21.45 uur tot 22.00 uur geschorst.

□

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Voorzitter. Ik dank de Kamerleden voor hun inbreng in eerste termijn bij dit belangrijke wetsvoorstel. Veel mensen in Nederland

zullen baat hebben bij dit wetsvoorstel. Het is een wetsvoorstel waar de gemeenten meermalen om hebben gevraagd. Het wetsvoorstel vindt zijn oorsprong in het bestuursakkoord dat het kabinet aan de start van deze kabinetsperiode met de gemeenten heeft gesloten. Het kabinet komt met dit wetsvoorstel een toezegging na.

Een en ander is onderdeel van de bredere inzet van de regering op het armoededossier. Die wordt tot uitdrukking gebracht in de financiële paragraaf, waarin een overzicht wordt geschetst van de middelen die de regering toevoegt aan het subcluster armoede in het Gemeentefonds. Er is gevraagd hoe het verloopt na 2009. In tabel 1. is opgenomen hoe de middelen voor de komende jaren zijn opgebouwd, oplopend van 5 mln. in 2008 naar 80 mln. in 2011. Die toevoeging aan het Gemeentefonds is in het coalitieakkoord opgenomen. Door toedoen van de Kamer is er voor de jaren 2008 en 2009 tweemaal 40 mln. beschikbaar. Als de incidentele middelen voor armoedebestrijding er niet meer zijn, lopen die na 2009 toch door in het Gemeentefonds, als gevolg van de dotatie van het coalitieakkoord. Dat gaat in 2011 om 80 mln. aan structurele middelen.

Het ene deel van dit voorstel betreft de decentralisatie van de langdurigheidstoelage voor de gemeenten. Het andere deel gaat over bevordering van de maatschappelijke participatie van schoolgaande kinderen. Ik begin met de langdurigheidstoelage. Waarom is ervoor gekozen om die te decentraliseren? Het kabinet kiest daarvoor omdat de langdurigheidstoelage wordt gezien als een inkomensondersteunende maatregel binnen de gemeente. Het vervangt dus niet de inzet en de verantwoordelijkheid van het kabinet voor het inkomensbeleid. Het is een inkomensondersteunende maatregel binnen de gemeenten.

De gemeenten moeten vanwege hun verantwoordelijkheid voor de arbeidsmarkttoeleiding inkomensondersteunende mogelijkheden hebben. Zij moeten maatregelen kunnen treffen die niet ten nadele zijn van de arbeidsmarkttoeleiding. Ik heb dat enigszins gemist in het vanavond gevoerde debat. Dat is immers ook de reden dat de gemeenten er bij het bestuursakkoord op aangedrongen hebben om dit instrument in handen te krijgen. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor arbeidsmarkttoeleiding. Zij kunnen aangeslagen worden voor de meerkosten van het I-deel in de bijstand. Dan willen gemeenten ook graag instrumenten in handen hebben om de risico's te beperken en het doel van betere arbeidsmarkttoeleiding te realiseren. In die zin moet er sprake zijn van evenwichtige ondersteuning, zonder sprake van een armoedeval. Met de decentralisatie van de langdurigheidstoelage leggen wij de zorg voor dat evenwicht in één hand, bij de gemeenten. Daarnaast leert de praktijk dat het centraal regelen van de langdurigheidstoelage tot ongewenste starheid leidde en soms op grond van jurisprudentie moest worden gecorrigeerd. Daardoor is een ondoorzichtig stelsel ontstaan. De heer Spekman heeft er in zijn bijdrage in alle klankkleuren over verteld.

Het kabinet heeft voor maatschappelijke participatie als concreet doel geformuleerd om de helft van de arme kinderen actief te laten participeren op het terrein van sport, cultuur en meer. Dat doet het kabinet in het besef dat armoede niet altijd gaat om een extra tas met boodschappen, maar dat armoede ook betekent dat mensen soms geen kansen krijgen om hun talenten te ontwikkelen. De heer Spekman sprak daarover. Wij willen

niet dat kinderen hun talenten niet kunnen ontwikkelen, louter en alleen omdat zij opgroeien in een gezin met een smalle beurs. Het moet gaan om de talenten van de kinderen.

Met de voorgestelde aanvulling van de WWB hebben gemeenten een extra instrument in handen om concrete voorzieningen te leveren die bijdragen aan het vergroten van de maatschappelijke participatie van de kinderen. Tevens is dit de manier waarop de regering invulling geeft aan de motie van het lid Spekman. Met die motie wordt de regering opgeroepen, gemeenten toe te staan om gerichte inkomensondersteuning te verlenen aan specifieke groepen, op zodanige wijze dat de financiële prikkel om te gaan werken wordt gehandhaafd dan wel versterkt.

Ik heb een aantal vragen voorgelegd gekregen die ik graag wil nalopen. Om te beginnen heeft mevrouw Spies namens de fractie van het CDA gevraagd of de gemeenten uiteindelijk zelf bepalen wie de ondersteuning krijgt en in welke mate. Het antwoord op die vraag is ja. Een aantal leden heeft gesproken over de verstrekking in natura. Het kabinet is van mening – overigens ook vanwege een discussie die wij eerder met elkaar hebben gehad tijdens een algemeen overleg – dat de verstrekking in natura soms noodzakelijk kan zijn, omdat wij weten dat veel van de gezinnen met kinderen waarover wij nu spreken, schulden en andere financiële problemen hebben. Wij willen op deze manier voorkomen dat gezinnen uiteindelijk onder druk van hun financiële omstandigheden een eventuele gift of ondersteuning in financiële termen van de zijde van de gemeenten gaan aanwenden – hoe begrijpelijk dat ook is – voor consumptieve doeleinden, waardoor het doel dat wordt nagestreefd met de motie van het lid Spekman, niet helemaal tot zijn recht komt. Dit wetsvoorstel maakt het echter niet onmogelijk dat gemeenten in die gevallen waar sprake is van ondoelmatigheid van naturaverstrekking, kunnen besluiten om de ondersteuning op een andere manier aan te bieden. Het wordt op deze manier niet uitgesloten; gemeenten kunnen dat straks ook regelen in een verordening.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Op een lege maag kun je ook niet sporten, dus het lijkt mij belangrijk dat gezinnen voldoende inkomen hebben. In het wetsvoorstel staat dat gemeenten in eerste instantie deze voorziening in natura moeten geven. Waarom laat het kabinet de keuze niet aan de gemeenten of de ondersteuning wel of niet in natura wordt verstrekt?

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Volgens mij heb ik net gezegd dat het aan gemeenten is om in het invullen van hun verordeningplicht waarover de wet spreekt, aan te geven in welke omstandigheden zij het in natura willen doen en in welke omstandigheden zij het anders willen doen. Dit wetsvoorstel maakt dat niet onmogelijk.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Dat betekent dus dat zij niet in eerste instantie in natura hoeven te verstrekken?

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Gemeenten kunnen zelf beoordelen in welke omstandigheden een bepaald gezin gediend is bij naturaverstrekking en welke omstandigheden misschien noodzaken tot een andere verstrekking. Dit wetsvoorstel maakt dat volgens mij ten enmale

Aboutaleb

mogelijk. Als natuurverstreking ondoelmatig is, kunnen gemeenten anders besluiten.

Mevrouw Spies sprak ook over het onderzoek dat het Sociaal en Cultureel Planbureau in opdracht van ons uitvoert. Niet alleen convenantgemeenten doen mee aan dat onderzoek. Het is een landelijk, representatief onderzoek. Begin volgend jaar hopen wij daarvan de resultaten te krijgen. Op het vlak van de langdurigheidstoeslag bracht mevrouw Spies het punt van het arbeidsmarktperspectief in. Zij vroeg of het nog wel nodig is om in dit wetsvoorstel te spreken over het gebrek aan arbeidsmarktperspectief.

Voorzitter. Ik heb eerst een procedurele vraag. Mij is een aantal amendementen voorgelegd; ik neem aan dat zij deel uitmaken van de beraadslaging.

De **voorzitter**: Uiteraard.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: De Kamer heeft daarover in eerste termijn niet expliciet gesproken. Ik wil daarover dan iets zeggen in mijn beantwoording.

De **voorzitter**: Dat is prima.

Mevrouw **Spies** (CDA): Ik ga nog even terug naar het SCP-onderzoek. Op pagina 19 van de nota naar aanleiding van het verslag staat dat daarnaast, dus naast het SCP-onderzoek, het voornemen bestaat om op gemeentelijk niveau te meten hoeveel gemeenten jaarlijks besteden om participatie bij kinderen te bevorderen en hoeveel kinderen daarmee worden bereikt. Er staat dat deze meting gebeurt in overleg met de gemeenten die de convenanten hebben getekend. Als dit alleen wordt gemeten bij de gemeenten die een convenant hebben getekend, in hoeverre levert dat dan een representatief beeld op?

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Mevrouw Spies leest het goed voor: "in overleg met". Dat is iets anders dan het onderzoek "beperken tot" die gemeenten. Wij overleggen met de convenantgemeenten over wat wij willen meten. Het is mijn voornemen om de Kamer de komende maanden, in ieder geval voor het eind van het jaar, de indicatoren aan te reiken. Dan weet de Kamer van tevoren waarover het onderzoek zal gaan. "In overleg met" is dus niet hetzelfde als het onderzoek "beperken tot" die convenantgemeenten.

Mevrouw Spies heeft op stuk nr. 8 een amendement ingediend over het onderwerp arbeidsmarktperspectief. "Gebrek aan arbeidsmarktperspectief" is onder andere in het wetsvoorstel opgenomen om de gemeenten de mogelijkheid te geven, de groep werkenden met een lager inkomen zonder perspectief op verbetering van hun inkomen te onderscheiden van werkenden die dat perspectief wel hebben. Als gemeenten dat onderscheid niet mogen maken, zouden ook studenten – die per definitie een laag inkomen hebben – eronder vallen. Zo'n half miljoen mensen in het hbo en het wo komen dan in beeld. Verder gaat het om mensen die na hun afstuderen in een aanloopsschaal komen met een laag inkomen, maar wel perspectief hebben op verbetering. Ook zij zouden dan in aanmerking moeten komen voor de langdurigheidstoeslag. Daarnaast zijn er mensen die er zelf voor kiezen om parttime te werken en daardoor een laag inkomen hebben, ondanks dat zij een goede

opleiding hebben. Is het niet oneigenlijk om het loket van de langdurigheidstoeslag ook voor hen open te stellen?

Voor zover het amendement ertoe strekt om bureaucratie te bestrijden, wijs ik erop dat gemeenten ook nu al deze vorm van onderscheid kennen. Bovendien lopen wij bij het weglaten van dit criterium het risico dat de rechter ons uiteindelijk tot de orde roept. Wij kunnen wel uitzonderingen opnemen – het is overigens de vraag of het lukt om dat limitatief te doen en alle ongewenste groepen uit te sluiten – maar de rechter kijkt vooral naar één criterium: is er sprake van langdurig een laag inkomen? Bij studenten is daarvan vaak sprake tijdens hun gehele studieperiode; die kan wel zes of zeven jaar duren. Met het uitsluiten van dit criterium zouden wij in onze eigen voet schieten en schieten wij het doel van de langdurigheidstoeslag voorbij. Dat is toch niet wat wij willen. Het amendement stuit bij mij dus op bezwaren.

Mevrouw **Spies** (CDA): Laten wij teruggaan naar de inhoud. Het is in ieder geval niet mijn bedoeling geweest om studenten op deze manier toegang te geven tot de langdurigheidstoeslag. Het wetsvoorstel bevat ook de mogelijkheid om AOW'ers uit te sluiten van de langdurigheidstoeslag zoals die in dit wetsvoorstel is opgenomen. Kan de staatssecretaris met ons meedenken om te zoeken naar een manier waarop wij studenten wel kunnen uitsluiten? In het licht van pagina 6 van de nota naar aanleiding van het verslag is voor de mij toegevoegde waarde – naast "langdurig" en "laag" – van "gebrek aan arbeidsmarktperspectief" niet helder.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik ben altijd bereid om over het amendement in overleg te treden om te bezien welke alternatieve teksten er over dit onderwerp vallen te verzinnen. Het uitgangspunt is echter helder. Als wij het niet afbakenen, wordt het een mer à boire en gaat het de gemeenten veel meer geld kosten dan nu wordt overgeheveld uit het Gemeentefonds. Dat is niet de bedoeling.

De **voorzitter**: Ik zie alle drie de indieners bij de interruptiemicrofoon.

Mevrouw **Spies** (CDA): Ik ben altijd bereid tot nadenken, zelfs tot nader overleg. Dat lijkt mij in dit geval noodzakelijk. CDA-fractie is het met de staatssecretaris eens dat studenten er niet onder moeten komen te vallen; dat is nooit onze intentie geweest. Ik krijg dan ook graag een suggestie van de staatssecretaris over hoe wij dit op een andere manier buiten het wetsvoorstel kunnen houden.

De **voorzitter**: Dat was eigenlijk dezelfde vraag.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik heb het niet in mijn achterzak. Ik zeg nogmaals dat ik zo in elkaar zit dat, als een volksvertegenwoordiger mij vraagt om na te gaan of er over een soortgelijk onderwerp teksten te bedenken zijn die het doel beogen maar anders luiden, ik daartoe altijd bereid ben. De komende dagen of week – in ieder geval voor de stemming – zullen wij bezien of het ons lukt om iets aan te reiken wat afdoende is.

De **voorzitter**: Gaat de heer Spekman ermee akkoord dat er eerst in overleg wordt getreden?

De heer **Spekman** (PvdA): Ja.

Aboutaleb

De **voorzitter**: En mevrouw Karabulut ook?

Mevrouw **Karabulut** (SP): Ja.

De **voorzitter**: Mevrouw Karabulut mag interrumpen, maar ik geef haar geen toestemming om dezelfde vraag te stellen als mevrouw Spies.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Nee, het is absoluut niet dezelfde vraag. Ik ben het ermee eens dat het niet om die studenten gaat. Het is goed dat wij daarnaar gaan kijken. Voor alle duidelijkheid merk ik nogmaals op dat het gaat om werkenden met een laag inkomen. Ik heb Monique Hoekstra als voorbeeld genoemd. De staatssecretaris wijst er in zijn betoog op dat er nu ook een criterium wordt gehanteerd, maar dat veroorzaakt juist de ruis. Het is namelijk heel lastig om dat in te vullen. Ik roep de staatssecretaris daarom op om te kijken naar dat lage inkomen in plaats van naar het arbeidsmarkt-criterium, met uitzondering van de groep studenten. Die moet hiervoor namelijk zeker niet in aanmerking komen.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Mevrouw Hoekstra hoeft niets te vrezen als dit voorstel wet wordt. Zij komt gewoon in aanmerking voor de langdurigheidstoeslag. Haar positie zal door de wet niet nadelig worden beïnvloed.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Dat is nog maar de vraag, want gemeenten moeten zelf invulling geven aan het arbeidsmarkt-criterium. Het kan voor mevrouw Hoekstra dus nog beroerder zijn. Dat willen wij voorkomen. Daarom stellen wij voor om dat onderdeel uit het wetsvoorstel te schrappen en te kijken naar het lage inkomen.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik heb zojuist gezegd dat de wegingsfactoren "lang" en "laag" zullen zijn: langdurig leven van een laag inkomen. Mevrouw Karabulut heeft de situatie van mevrouw Hoekstra als voorbeeld geschetst. De conclusie kan niet anders zijn dan dat mevrouw Hoekstra langdurig van een laag inkomen leeft en dat zij voldoet aan het grondprincipe dat inhoudt dat zij in aanmerking komt voor de langdurigheidstoeslag. Hoe hoog die toeslag is, laten wij inderdaad over aan de betreffende gemeente. Daarop kom ik later in mijn betoog terug.

Mevrouw Spies heeft zojuist gesproken over 65-plussers. Voor hen kennen wij een andere regeling, namelijk de categorale regeling 65-plus onder de WWB. Zij komen dus niet in aanmerking voor de langdurigheidstoeslag maar voor de zojuist door mij genoemde regeling.

Mevrouw Spies heeft gevraagd of mensen met fysieke beperkingen voor die toeslag in aanmerking kunnen komen. Het antwoord op die vraag is "ja". Zolang zij voldoen aan het door mij aangehaalde grondprincipe, is dat aan de orde. Implementatie per 1 januari is inderdaad haalbaar. Wij hebben in voldoende mate gesproken met de mensen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering. De gemeenten hebben de voorbereidingen ter hand genomen. Ik ga er dan ook van uit dat 1 januari haalbaar is. Van de gemeenten heb ik niet het signaal gekregen dat dit niet het geval zal zijn.

Mevrouw Spies vroeg hoe gemeenten worden geattendeerd op het bestaan van de regelingen. Wij

hebben in ieder geval een handleiding gemaakt met allerlei modaliteiten die betrekking hebben op de invulling. Die is in handen van de gemeenten terechtgekomen. In de verzamelbrief heb ik erop gewezen dat de gemeenten daarmee aan de slag kunnen. Bovendien hebben wij een modelverordening gemaakt die ertoe kan bijdragen dat de verordeningen snel kunnen worden opgesteld.

Mevrouw Spies vroeg of scholen ingezet kunnen worden om gemeenten te informeren, dus om die te gebruiken als vindplaats. Tijdens mijn regionale rondes – afgelopen week was ik weer in Zeist met vertegenwoordigers van alle gemeenten rondom de gemeente Utrecht – merk ik voortdurend dat gemeenten zich ervan bewust zijn dat zij gebruik moeten maken van vindplaatsen. Een school is een prachtige vindplaats om de betreffende mensen op te sporen. Dat kan enorm helpen, al is het geen sluitende aanpak.

Ik kom op de punten van mevrouw Karabulut. Zij onderstreept het belang dat alle kinderen mee moeten doen. Daarover zijn wij het eens. Evenals mevrouw Van Gent vroeg zij wat wij doen na 2009. Ik heb er zojuist op gewezen dat er na 2009 een bedrag in het Gemeentefonds zal blijven vloeien ten bate van armoedebestrijding. Dat bedrag zal tot 2011 oplopen tot 80 mln. structureel. De motie-Spekman strekt ertoe om in ieder geval voor een beperkt aantal jaren een doelstelling te formuleren die behaald moet worden. Wij hebben ons aan deze doelstelling, die in twee jaar gehaald zou moeten worden, willen committeren. Zij staat los van het algemene armoedebeleid dat wij voeren. Ik wil erop wijzen dat dit kabinet meer geld uittrekt voor armoedebestrijding dan welk voorgaand kabinet ook. Het gaat bij elkaar om 350 mln. Dat is een hoop geld; bij het vorige kabinet moesten wij het bijvoorbeeld met aanzienlijk minder middelen doen voor dit onderwerp.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Wij steunen het kabinet daarin natuurlijk. Het is ontzettend belangrijk, gezien de 1,4 miljoen arme mensen. Wij hebben nog een lange weg te gaan. Wat mij betreft doen wij ook wat aan structurele maatregelen. Ik wil even terugkomen op de bedragen, want dat was precies mijn zorg. Voor de specifieke doelstelling om kinderen uit armoede meer te laten participeren, is met de motie-Spekman – die ook door mijn fractie werd gesteund – voor 2008 en 2009 een bedrag van 40 mln. uitgetrokken. Daarna houdt het op. De bedragen waarover de staatssecretaris het heeft, komen uit het potje voor het algemene armoedebeleid. Mijn vraag is: gaat de staatssecretaris met die 80 mln. zijn doelstelling eind 2009 halen? Of komt er daarna extra geld bij?

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Wij hebben ons gecommitteerd aan het halen van de doelstelling in twee jaar, in 2008 en 2009. Wij gaan dat ook meten. Het onderzoek is erop toegespitst dat wij in 2009 het doel halen. Ik zit daar heel erg ontspannen in. Ik heb mij daaraan gecommitteerd, doe onderzoek en laat zien wat wij gerealiseerd hebben. Wij kunnen er dan open en eerlijk over discussiëren. Het kan zijn dat wij moeten concluderen dat er te weinig geld uitgetrokken is, of dat de werkwijze van de gemeenten niet helemaal juist is en dat er bijgestuurd moet worden. Dit is een nieuwe uitdaging die wij met elkaar aangaan. Ik ga die graag aan. Ik behoor niet tot het soort politici dat uit angst dat hun hoofd op het

Aboutaleb

hakblok terecht komt, zich niet wil committeren aan een doelstelling. Ik doe het wel en ga met u een eerlijk gesprek aan.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Dat siert de staatssecretaris natuurlijk; ik ben daar erg blij mee. Maar betekent dat dan dat wij voor 2010 en 2011 de andere 50% van de kinderen uit armoede gaan helpen? Ik vind het heel prettig dat die doelstellingen worden geformuleerd, maar moeten wij dan ook niet naar het totale armoedebeleid kijken? Daarvoor formuleert de staatssecretaris helaas geen doelstellingen. Hoe gaan wij ervoor zorgen dat bijvoorbeeld die 600.000 werkende arme mensen uit de armoede worden bevrijd, of die 1,4 miljoen mensen met een laag inkomen? Graag een antwoord van de staatssecretaris.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de staatssecretaris, maar laten wij het debat wel blijven toespitsen op het wetsvoorstel.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Wat mij betreft zijn wij niet uitgepraat over dit onderwerp. Wij zullen er de komende jaren nog vaker over komen te spreken. Wij moeten nog beginnen met het halen van deze doelstelling en beginnen dan al over de toekomst te praten. Laten wij kijken hoe het loopt. Ik ben er positief over en de gemeenten zijn dat ook. Laten wij op een bepaald moment meten en de thermometer hanteren. Wij kijken hoe het loopt en hebben dan weer een ordentelijk gesprek met elkaar. Ik wil er alleen op wijzen dat voor armoedebestrijding in de komende jaren ook nog geld in het Gemeentefonds gestort wordt. Dat zijn structurele middelen.

Voorzitter. De SP-fractie, bij monde van mevrouw Karabulut, zegt dat het positief is dat nu ook werkenden in aanmerking kunnen komen voor langdurigheidstoelage. Zij vindt het alleen onbegrijpelijk dat gelijke gevallen ongelijk worden behandeld. Daarom vindt zij dat er sprake moet zijn van minimumbedragen. Ik wijs erop dat wij hiermee ook armoedevaleffecten willen bestrijden. Gemeenten kunnen overgaan tot een glijdende schaal, zodat iemand die gaat werken niet onmiddellijk zijn langdurigheidstoelage verliest. Gemeenten kunnen daarmee ook een actief re-integratiebeleid voeren. Naast het plan over re-integratie dat de Kamer van minister Donner en mij de afgelopen week heeft gekregen, zal dat ook een belangrijk instrument worden. De armoedemiddelen kunnen een effect hebben op de arbeidsmarktparticipatie. Dat zeg ik ook tegen de heer Blok.

In het amendement op stuk nr. 9 van mevrouw Karabulut staat dat de wet minimumbedragen zou moeten garanderen. Dat strookt niet met de filosofie van een glijdende schaal die gemeenten zouden kunnen gebruiken, om uiteindelijk armoedevaleffecten te kunnen verhinderen als mensen aan de slag gaan. Die vrijheid is daarbij van belang. De gemeenten hechten aan die vrijheid. Vanwege dat punt wil ik aanneming van het amendement op stuk nr. 9 van mevrouw Karabulut ontraden.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Het amendement op stuk nr. 10 betreft de normbedragen. Wat de staatssecretaris zegt, is feitelijk onjuist. De glijdende schaal waarover hij spreekt, wordt ook behouden met dit amendement. In dit

amendement staat dat de mensen met de allerlaagste inkomens, van wie wij de armoede gezamenlijk willen bestrijden, recht behouden op een minimum normbedrag. Gemeenten hebben verder alle vrijheid om een glijdende schaal te hanteren.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik vind dit hooguit een theoretische discussie. Uit de gesprekken met de gemeenten blijkt dat, zoals de heer Spekman al zei, eerder de neiging te bestaat om een termijn van drie jaar als uitgangspunt te nemen. Ook is de indruk dat gemeenten de huidige langdurigheidstoelage als uitgangspunt nemen, te beginnen met degenen die in de allerlaagste inkomensschaal zitten, om deze vervolgens af te bouwen naarmate de mensen toetreden tot de arbeidsmarkt. Er komt onvermijdelijk een moment dat deze naar nul gaat. Dat is eerder de praktijk die ik voorzie dan het theoretische model waarover mevrouw Karabulut spreekt waarin een termijn van zes, zeven of tien jaar wordt gehanteerd. Ik acht dat niet aan de orde.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Sluit de staatssecretaris uit dat er gemeenten zullen zijn die mensen pas een langdurigheidstoelage zullen geven als zij al zes jaar van het sociaal minimum moeten rondkomen?

Staatssecretaris **Aboutaleb**: De richting die het kabinet inslaat, is helder. Dat blijkt uit de modelverordening. Daarin wordt drie jaar als uitgangspunt genomen en niet zes, zeven, acht of tien jaar. Het ligt niet voor de hand dat zes, zeven, negen of tien jaar als termijn wordt gehanteerd. Ik vind dat hooguit theoretisch gespeculeerd. Ik acht dat niet mogelijk.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Ik heb hier de modelverordening en daarin staat gewoon ... wat betreft het aantal jaren. De staatssecretaris sluit een dergelijke lange termijn niet uit. Dat vind ik zeer kwalijk. Als de staatssecretaris echt vindt dat mensen die al een aantal jaren van dat lage inkomen leven recht moeten behouden op deze toelage, moeten wij dat hier met elkaar regelen nu het nog kan.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik hecht aan het goede gesprek dat ik heb met de gemeenten. Ik weet wat zij op dit punt ongeveer willen. Dat is ook de praktijk die ik om mij heen zie. Ik vraag aan gemeenten hoe zij er ongeveer vorm aan willen geven. Het zal eerder op drie jaar uitdraaien, dan op zes, zeven of acht jaar. Ik vind dat een theoretische opvatting die volgens mij zelfs niet in de buurt komt van de werkelijkheid die ik voorzie. Dat geldt ook voor het uitgangspunt in een ander amendement waarin de SP-fractie voorstelt om een ondergrens van drie jaar in de wet op te nemen. Dat moeten wij maar niet doen. De gemeentelijke vrijheid op dit punt zal uitmonden in een zeer aanvaardbare situatie.

Mevrouw Karabulut had waarschijnlijk heen gelezen over de passage over beslaglegging. De langdurigheidstoelage krijgt het karakter van bijzondere bijstand en zal derhalve niet in aanmerking komen voor beslaglegging in het kader van schulden of schuldsanering.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): De staatssecretaris wil heel veel aan de gemeenten overlaten. Hij zegt dat hij vertrouwt op de goede bedoelingen en dat hij ervan uit gaat dat het goed komt. Dat geeft echter geen garanties.

Aboutaleb

Het is fijn dat hij er zo'n optimistisch beeld van heeft, maar het geeft geen garanties dat het overal goed gebeurt. Vindt hij het geen goed idee om dat heel precies te monitoren en bijvoorbeeld na een jaar te kijken hoe dit nu uitwerkt en wat de verschillen per gemeente zijn? Het is natuurlijk niet de bedoeling dat straks blijkt dat heel veel gemeenten pas na veel meer jaren gaan uitbetalen of veel minder gaan betalen dan nu het geval is. Het is juist de bedoeling dat de regeling wordt verbeterd. Gaat hij dat doen?

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik verwacht dat de regeling uiteindelijk, ingezet naast het arbeidsmarktbeleid van de gemeenten – waar wij mee zijn begonnen bij het in één hand leggen van de verantwoordelijkheid – een positieve bijdrage zal leveren aan een flexibele situatie waarin gemeenten kunnen inspelen op het toeleiden naar de arbeidsmarkt. Dat is uiteindelijk het doel. Dit wetsvoorstel is niet alleen maar bedoeld als inkomensondersteunende maatregel, maar ook om gemeenten in staat te stellen een beter arbeidsmarktbeleid te voeren.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat is zeker een bijkomend effect. De staatssecretaris gaat echter niet in op mijn vraag over de langdurigheidstoeslag en de wijze waarop die gaat uitwerken in verschillende gemeenten. Hij verwacht, hoopt en gaat uit van goede bedoelingen. Het lijkt mij van groot belang om dat goed te checken, dus goed te monitoren hoe een en ander uitwerkt. Vervolgens kunnen wij dat bijvoorbeeld na een jaar helder op een rijtje krijgen van de staatssecretaris.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Dat is helder. Ik vertrouw erop dat het goed komt. De gemeenten kennen hun verantwoordelijkheid in dezen, maar ik heb toegezegd dat ik dit zal monitoren en het in beeld zal brengen. Er komt een onderzoek van de Inspectie daaromtrent. Dan kunnen wij precies zien hoe een en ander uitpakt.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik heb gevraagd wanneer dat gaat gebeuren.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Wij moeten nog beginnen. De vraag is eerst wanneer wij een en ander monitoren. Ik zal mij beraden op het moment waarop dat dit zinvol is, in overleg met de gemeenten. De kwestie moet nu eenmaal enige tijd lopen, wil je er met gezag enige uitspraak over kunnen doen. Ik zal de Kamer over enige tijd melden in een van onze overleggen wanneer het zinvol is om het onderzoek te doen. Het is zeker dat het wordt gemonitord.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil wel graag een datum horen. De staatssecretaris komt er op een bepaald moment op ter rug, maar ik wil binnen nu en een maand worden geïnformeerd over hoe hij dit voor zich ziet, want anders is het mij echt te vaag.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik wil mij nog beraden op wanneer het zinvol is om met het onderzoek te starten, maar het is mijn voornemen om een en ander te onderzoeken. Als mevrouw Van Gent binnen een maand antwoord wil hebben, kan dat wat mij betreft.

Ik wil nu even iets corrigeren. Ik zei zojuist tegen mevrouw Karabulut dat het in de modelverordening stond. Ik heb het dan over de modelverordening van de

G4. Daarin wordt uitgegaan van een driejaarsperiode. Dat zegt ook iets over een kennelijke trend en dat is niet onbelangrijk, want de G4 vertegenwoordigt een grote WWB-populatie.

Mevrouw **Karabulut** (SP): En ik wil het voor de overige 400 gemeenten ook goed regelen.

Ik werd getriggerd door een andere opmerking van de staatssecretaris. Hij sprak over de langdurigheidstoeslag als re-integratie-instrument. De langdurigheidstoeslag is echter bedoeld als inkomensaanvulling voor mensen die langdurig op het minimuminkomen zitten. Laat de staatssecretaris dat nu los?

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik ben begonnen met het schetsen van de historie van het wetsvoorstel. De decentralisatiegedachte is ontstaan doordat de gemeenten tijdens het overleg in het kader van het bestuursakkoord aangaven dat zij graag het commitment aan zouden gaan om de komende jaren 100.000 mensen aan het werk te helpen, maar dat zij daar wel een aantal instrumenten voor nodig hadden. Men ondervond ook problemen met de langdurigheidstoeslag. Men zou die toeslag, met behoud van het karakter ervan, namelijk een inkomensondersteunende maatregel, graag tevens zien als instrument van re-integratie. Men wilde dit graag als één beleidsinstrument zien. Daar is niets mis mee. Daarom komt het kabinet graag tegemoet aan het verzoek van de gemeenten op dit punt.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Ik constateer dat de inkomensondersteunende functie dus behouden blijft. Dat lucht mij enigszins op, maar wij moeten er wel voor zorgen dat mensen die langdurig van een laag inkomen rond moeten komen, daar aanspraak op kunnen maken.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Dat bevestig ik.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Dus moet de staatssecretaris dat regelen.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik regel het op de aangegeven manier, maar niet op de manier die mevrouw Karabulut voor ogen staat. Dat is het verschil.

Mevrouw **Karabulut** (SP): De staatssecretaris sluit dus niet uit dat mensen misschien zes jaar lang zonder langdurigheidstoeslag van dat sociaal minimum rond moeten komen. Ik vind dat jammer.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik heb moeite met de benadering dat ik dit of dat nooit uitsluit en dat ik dit of dat nooit garandeer. Ik ken die debattechniek, maar ik heb er mijns inziens al voldoende op gereageerd. Ik ga uit van vertrouwen in de gemeenten. De heer Spekman schetste zojuist hoe het in gemeenteland verloopt. Ik ga dat niet herhalen. Ik ontraad aanneming van het lid Karabulut over de driejaarstermijn.

Mevrouw Van Gent is blij dat er een regeling voor categoriale verstrekking komt, dit in kader van "Iedereen doet mee". Zij wees erop dat tot nu toe alleen 65-plussers daarvoor in aanmerking kwamen. Zij was blij dat nu ook de regeling voor chronisch zieken en gehandicapten eronder wordt gebracht, maar die regeling was altijd al een categoriale verstrekking. Dat is niet nieuw. Het stond in de invoeringswet Wet werk en

bijstand en wordt nu overgeheveld om dit nog eens goed te onderstrepen. Gezinnen met kinderen komen daar nu bij als groep die in voorkomende gevallen categoriaal kan worden benaderd.

Mevrouw Van Gent stelde ook de vraag hoe het na 2009 zal gaan. Daarop heb ik volgens mij antwoord gegeven. Op de vraag over verstrekkingen in natura versus verstrekkingen anderszins heb ik eveneens antwoord gegeven in reactie op andere woordvoerders.

Ik kom op de langdurigheidstoelage. GroenLinks is geen voorstander van decentralisatie hiervan, zolang de hoogte van het minimum niet is vastgelegd. Dat was zonet ook het onderwerp van de gedachteswisseling met mevrouw Karabulut. Ik veronderstel dat helder is wat wij daarmee beogen. Het amendement van mevrouw Van Gent over dit onderwerp is wat mij betreft dan ook in strijd met de bedoelingen van de wet. Het aannemen daarvan wordt dan ook ontraden.

De **voorzitter**: Ik zie dat mevrouw Van Gent nog iets wil vragen over haar amendement, maar aangezien dit, zij het uiteraard met verschillen, lijkt op dat van mevrouw Karabulut, stel ik voor om de discussie van zonet niet over te doen. Vergis ik mij, mevrouw Van Gent? Dan mijn excuses.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik was ook niet van plan om de discussie over te doen, want mijn stem gaat het een beetje begeven, misschien tot uw grote vreugde. Ik heb toch een vraag over mijn amendement. Het kan niet zo zijn dat de langdurigheidstoelage voor diegenen die daarop nu recht hebben, op nul wordt gezet door de gemeenten. Dat zou in theorie namelijk mogelijk zijn. Ik ga natuurlijk uit van het goede van de mens, en zeker ook van de gemeenten. In het geval dat de staatssecretaris nu voorstelt, kan het echter ook op nul uitkomen. Dat wil ik echt voorkomen; vandaar mijn amendement.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Laat ik in zijn algemeenheid zeggen dat het beleid van dit kabinet er niet op gericht is om mensen heel lang te bedienen met een langdurigheidstoelage. Het lijkt alsof dat iets moois is, maar het mooiste is het natuurlijk als wij mensen aan het werk kunnen helpen. Als iemand morgen de bijstand verlaat en dan een geweldig inkomen verdient, dan gaat de langdurigheidstoelage naar nul. Dat is dus geen theoretische optie. Integendeel, het is een zeer wel haalbare optie. Gezien het aantal mensen dat per maand geen beroep meer doet op de bijstand – dat aantal daalt immers – zal de groep die geen gebruikmaakt van de langdurigheidstoelage navenant kleiner worden in de komende periode. Er zal dus hopelijk een forse groep zijn die teruggaat naar nul.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Zo kan ik ook antwoord geven, maar het is geen antwoord op de vraag die ik stelde. Ik ben het met de staatssecretaris eens dat diegenen die naar een leuke baan gaan en goed gaan verdienen uiteraard die langdurigheidstoelage niet krijgen. Het gaat mij nu echter om de groep mensen die nog niet in die gelukkige situatie verkeert, die nu wel de langdurigheidstoelage krijgt omdat wij nu nog gewoon de minimumnormen hebben, maar die straks uitkomt op nul. Dat zou met dit voorstel in theorie, in het slechtste geval, wel kunnen. Misschien kan de staatssecretaris nu

uitspreken dat hij daartegen is, zodat ook de gemeenten helder weten dat dit niet de bedoeling is.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik kan mij niet voorstellen dat mensen die nu in aanmerking komen voor de langdurigheidstoelage en in wier omstandigheden niets verandert, met dit wetsvoorstel niet in aanmerking voor de langdurigheidstoelage komen. Mijn verwachting is dat zij er eerder beter van worden. Kijk bijvoorbeeld naar de verordening van de G4. Terwijl wij uitgaan van vijf jaar, gaan de G4 uit van drie jaar. Op grond hiervan moet ik ervan uitgaan, in theorie – daarover spreekt mevrouw Van Gent immers – dat deze mensen er eerder beter van worden dan slechter.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): En slechter mag dus niet!

De **voorzitter**: Mevrouw Van Gent, u hebt niet het woord. De staatssecretaris vervolgt zijn betoog. Dit is immers eigenlijk dezelfde discussie als die hij net met mevrouw Karabulut voerde; u hebt het alleen over nul, en in die discussie ging het over een glijdende schaal.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Mevrouw Van Gent sprak over herverdeeeffecten. Die zijn er wel, maar ze zijn niet groot. Het gaat om een verschuiving van maximaal € 1 per burger. Dat valt binnen de gebruikelijke reken-systematieken van de beheerder van het Gemeentefonds, namelijk de ministeries van Binnenlandse Zaken en van Financiën. Hiertegen is ook van de zijde van de gemeenten geen bezwaar gemaakt.

Mevrouw Van Gent vroeg ook of de alleenstaande moeders die vrijgesteld zullen worden van sollicitatieplicht als zij daarom verzoeken, eveneens in aanmerking kunnen komen of blijven komen voor de langdurigheidstoelage. Het antwoord daarop is ja, zolang zij voldoen aan het criterium van "langdurig aangewezen zijn op de bijstand".

Ik grijp deze aanleiding aan om over te gaan op de opmerkingen van de heer Blok. Ik zie aan zijn gebaren dat hij zijn gelijk aan het incasseren is, maar ik beweer meteen dat hij dat gelijk niet heeft. Wij veroorzaken niet eerst een brand om deze vervolgens te gaan blussen, om in zijn termen te blijven. Dat is niet de bedoeling en bovendien in strijd met een eenvoudige rekensom. Alleenstaande moeders in de bijstand komen nu reeds in aanmerking voor de langdurigheidstoelage. Met deze wet verandert dat niet. De veronderstelling van de heer Blok dat de groep substantieel groter wordt, gaat dan ook niet op. Het aantal mensen blijft hetzelfde.

Ik zal het nog sterker zeggen. Ik verwacht niet dat alleenstaande moeders, die met soms belabberde perspectieven in de bijstand zitten, door het voorstel van de heer Blok om eerst maar eens vijf, tien, twaalf, of twintig uur iets te gaan doen uit de bijstand zullen komen. In die bijstand blijven zij aangewezen op een aanvulling. Het voorstel van het kabinet echter gaat gepaard met vrijstelling, maar niet met "gratis". Het gaat gepaard met investeren in alleenstaande moeders door verplichte scholing. Dat is iets anders dan leren uit een boekje. In de wet wordt het mogelijk gemaakt om complete opleidingen aan te bieden en dat is echt iets nieuws. Ik verwacht dat deze aanpak van het kabinet ertoe zal leiden dat die vrouwen wel degelijk een betere springplank krijgen dan wanneer zij vast zitten in de

Aboutaleb

discussie over de vraag of het niet beter is nu al een klein aantal uren te gaan werken. Daarbij zullen zij namelijk altijd een aanvulling uit de bijstand moeten krijgen, omdat wij ook de zorg voor de kinderen in deze fase heel belangrijk vinden. Ik ga graag de uitdaging met de heer Blok aan en alleen de geschiedenis zal uitwijzen wie van ons gelijk heeft.

De **voorzitter**: Mijnheer Blok, ook u verzoek ik het kort en bondig te houden.

De heer **Blok** (VVD): Ik voel mij enigszins aangesproken door de staatssecretaris.

De **voorzitter**: Dat begrijp ik.

De heer **Blok** (VVD): Ik concentreer mij op de stelling dat de groep niet groter wordt. Dat zal inderdaad niet gebeuren door dit wetsvoorstel, maar er is natuurlijk wel een samenhang met het andere voornemen. Zo heb ik dat ook gebracht.

De **voorzitter**: Ik begrijp dat u het aanhaalt, maar daar debatteren wij nu niet over.

De heer **Blok** (VVD): Dat is te gemakkelijk. Hetzelfde kabinet komt met twee voorstellen. Dit voorstel heeft betrekking op ouders in een minimumsituatie. Die groep is natuurlijk groter wanneer je een groot deel van de alleenstaande ouders uitsluit van de sollicitatieplicht. Dat is onvermijdelijk.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Nee. Dat bestrijd ik nu juist. De groep komt nu ook al in aanmerking voor de langdurigheidstoelage. Dat zal dus niet veranderen met het andere wetsvoorstel. Het blijft dezelfde groep. De groep wordt hooguit kleiner, want het bestand van de bijstand krimpt.

De heer **Blok** (VVD): Als je tegen een groep mensen zegt dat zij niet hoeven te solliciteren, blijft die groep constant. Dat is ook de kritiek van al de wethouders in de grote steden. Zij zeggen dat zij die gedragseffecten nu al zien optreden. Het is een ander voorstel, maar het betreft wel dezelfde groep die hier ook onder valt.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik verheug mij er echt op het debat te zijner tijd met de heer Blok te voeren. Het voorstel zegt echter niet "u hoeft niet". Het wetsvoorstel zegt wel dat men een keuze kan maken. Men kan kiezen te gaan werken met alle ondersteunende maatregelen die daarbij zijn, zoals kinderopvang. Men kan ook opteren voor een vrijstelling van de sollicitatieplicht, mits men akkoord gaat met verplichte scholing. Dat is echt iets anders dan er maar van uit te gaan dat het wetsvoorstel de groep groter maakt. Dat is ten enenmale onjuist.

De heer Van der Vlies spreekt zijn steun uit voor de aanpak rondom armoede en kinderen. Ik bedank hem voor zijn lesje staatsrecht ten aanzien van wat hij de klankkleur van de willekeur noemt. Daarmee is ten enenmale aangegeven dat wij spreken over democratisch aanvaarde besluitvorming, gedelegeerd door de Rijksoverheid naar de lagere overheden. In ons staatsbestel is dat een aanvaarde vorm van beleid. Hij sprak ook over de nulmeting. Wij gaan deze inderdaad uitvoeren.

De heer Van der Vlies vindt verder verstrekkingen in natura een goede zaak en wil weten hoe het zit met fraudebestrijding. De gemeenten hebben de verplichting zich bezig te houden met fraudebestrijding en daar verordeningen voor uit te voeren. In het verleden zijn veel wethouders bezig geweest met het instrument van het huisbezoek. Zoals de heer Van der Vlies zal weten, is hierin op het ogenblik enigszins de klad gekomen als gevolg van enige rechterlijke uitspraken. Dat is de reden dat ik thans werk aan nieuwe wetgeving ten aanzien van huisbezoeken. Ik verwacht dat de nieuwe wetgeving voor huisbezoeken over enige weken in de ministerraad aan de orde komt en het wetsvoorstel nog dit jaar de Kamer zal bereiken.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Toen ik dat vroeg, dacht ik aan de vraag die mij gesteld werd door een aan mijn partij verwant raadslid. Hij zei: Stel dat wij een laptop brengen in zo'n gezin, wie garandeert mij dat die beschikbaar blijft voor dat kind?

Dat is een praktisch punt. Een laptop is immers op straat verhandelbaar.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Als dat zich voordoet, is zo'n gezin wel erg ver heen. Dan is er echt grondig iets mis wat je niet op deze manier kunt tackelen. Ik ga ervan uit dat dit niet aan de orde is. Ik ben een tijdje geleden betrokken geweest bij de aflevering van twee tweedehands computers bij een gezin in de Schilderswijk in Den Haag. Ik kwam binnen en ben geschrokken van wat ik daar zag: alleen behang aan de muren. Ik overdrijf niet. Er waren twee jonge kinderen die volgens de school waarop zij zitten, buitengewoon getalenteerd zijn. Ik kan mij werkelijk niet voorstellen dat die ouders deze tweedehands computers zullen gaan verkopen voor een paar honderd euro's. Uitsluiten kan ik het niet, maar als dat aan de orde is, is er grondig iets mis.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Dat ben ik natuurlijk volstrekt met de staatssecretaris eens. Het neemt niet weg dat het gaat om gemeenschapsgeld en dat wij moeten zoeken naar een manier om die laptop wel in dat gezin te houden voor dat kind. Ik erken dat wij er geen zegel op kunnen plakken. Wij kunnen niets garanderen, maar ik pleit een inspanningsverplichting.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik zou heer Van der Vlies willen vragen om met mij mee te denken over de wijze waarop wij dit zouden moeten doen. Er is helaas een grens aan overheidsbemoeienis met wat er achter de voordeur gebeurt. Ik zou bijna willen zeggen dat het al erg genoeg is dat wij onze toevlucht moeten nemen tot verstrekkingen in natura. Ik vind dat een vergaande stap. Iedereen die zegt dat het enigszins paternalistisch is, heeft geen ongelijk. Het zijn keuzes die je moet maken. Maar om te controleren of de computer niet verkocht is, gaat mij erg ver.

De heer **Spekman** (PvdA): Wij kunnen het niet voorkomen, maar het wordt bijna altijd gesignaleerd. Een sportvereniging meldt dat een bepaald persoon niet meer komt; de muziekschool meldt dat iemand niet meer komt. In Utrecht heeft een school gemeld dat ouders een verstrekte computer verpatst hebben. Het gebeurt echter incidenteel.

Aboutaleb

Ik vind het echt de winst van dit voorstel dat gemeenten dan de rest van de hulpverlening zoals schuld-hulpverlening of maatschappelijk werk meteen op dat gezin kunnen richten en ook dwingender worden. De waarde van dit wetsvoorstel is juist dat gemeenten dit instrument erbij krijgen. Fraudehandhaving vooraf is bijna onmogelijk, maar er worden wel meteen consequenties getrokken uit bijvoorbeeld de constatering dat een computer verpatst is. Dat is de winst en die moeten wij koesteren.

De **voorzitter**: Ik stel voor dat de staatssecretaris zijn betoog vervolgt. Daarna gaan wij door met de tweede termijn.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Ik heb niets toe te voegen aan deze opmerking van de heer Spekman.

Ik dank hem voor zijn waarderende woorden voor het feit dat het kabinet inderdaad een target heeft durven te stellen en die gaat realiseren. Alle inzet is daarop gericht. Ik heb daaraan niet veel toe te voegen en wil het hierbij laten, ook vanwege de tijd.

De **voorzitter**: Wij zijn gekomen aan het einde van de eerste termijn. Er is vast nog wel behoefte aan een tweede termijn. Ik kijk even bij wie die behoefte bestaat.

Mevrouw **Spies** (CDA): Voorzitter. Ik heb op dit moment geen behoefte aan een tweede termijn. Ik kijk even naar de collega's. Wij hebben nog wel werk te doen. Ik sluit niet uit dat dit nadere werk misschien schriftelijk kan worden afgedaan. Dat zou helemaal mooi zijn. Het kan echter ook zijn dat ik of iemand anders op enig moment een motie wenst in te dienen.

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Waarschijnlijk een amendement.

Mevrouw **Spies** (CDA): Misschien kunnen wij de beraadslaging nu sluiten in de hoop dat wij geen tweede termijn nodig hebben. Of wij schorsen de beraadslaging en kunnen dan later een tweede termijn houden. Ik meen wel dat wij nader overleg nodig hebben om na te gaan hoe wij de behandeling van dit wetsvoorstel afronden.

Mevrouw **Karabulut** (SP): Voorzitter. Ik heb wel behoefte aan een korte tweede termijn, maar ik kan er ook mee leven dat wij besluiten om te schorsen. Wij kunnen het debat nu afmaken en de beraadslaging heropenen als dat nodig blijkt te zijn.

De heer **Spekman** (PvdA): Voorzitter. Ik kan mij vinden in het voorstel van mevrouw Spies, maar als er dan toch nog behoefte is om een tweede termijn te houden, dan houd ik die liever meteen. Als wij er in de discussie over het amendement niet uitkomen – ik kan mij niet voorstellen dat dat niet lukt – dan wil ik later alsnog de beraadslaging heropenen. Dat betekent dan wel dat een derde termijn nodig is, maar die kan altijd worden gehouden. Echter, ik zou het spijtig vinden om de tweede termijn later te houden.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Laten wij nu gewoon de tweede termijn houden. Als er een nieuw amendement wordt ingediend, kan altijd heropening van het debat aangevraagd worden. Misschien is dat niet

nodig, maar dat zien wij dan wel. Laten wij nu de discussie afronden.

De **voorzitter**: Ik stel voor om het laatste voorstel te volgen.

Mevrouw **Spies** (CDA): Dan zie ik af van mijn tweede termijn.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Ik zie om dezelfde reden ook af van een tweede termijn.

Aldus wordt besloten.

□

Mevrouw **Karabulut** (SP): Voorzitter. Ik ben blij dat de staatssecretaris heel duidelijk aangeeft dat de langdurigheidstoelage wordt gevrijwaard van beslaglegging. Ik heb dat punt blijkbaar over het hoofd gezien. Ik ga ervan uit dat dit nu goed is geregeld. Mocht dat niet zo zijn, dan kom ik daarop uiteraard terug. Ik ga er nu vanuit dat alles oké is.

Dan wil ik iets zeggen over de functie van de langdurigheidstoelage. Ik vind het heel jammer dat wij, de staatssecretaris, de woordvoerder van de Partij van de Arbeid en mevrouw Van Gent, van mening verschillen. De meeste mensen zien in dat de langdurigheidstoelage is bedoeld voor mensen die lang op het minimum leven en dat wij dus ook een minimumnorm van drie jaar moeten hebben. Het verschil tussen de staatssecretaris, de Partij van de Arbeid en mijn partij, de SP, is alleen dat wij dit liever niet alleen voor de G4, maar voor alle gemeenten regelen. De staatssecretaris zegt dat dit getheoretiseer is. Hij weet echter net zo goed als ik dat theorieën praktijk kunnen worden. Wat gebeurt er als in Nederland een VVD-wind gaat waaien en in alle gemeenten VVD-colleges komen? Dan weten wij wat er gebeurt, mijnheer Blok. Ik vind dit daarom niet zo'n sterk argument. Ik voorzie wat dan de praktijk zal zijn. Dat blijkt uit deze de discussie en de verschillen die wij nu kennen. Ook al zal bedoelde praktijk zich maar in twee gemeenten voordoen, dan vind ik dat nog twee gemeenten te veel. In de ene gemeente zal je dan zes jaar moeten wachten voordat je recht hebt op toeslag – dat betekent nog meer armoede – en in de andere gemeente gewoon drie jaar.

□

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Ik wil de staatssecretaris ook bedanken voor de beantwoording. Het spreekt mij wel aan dat hij een optimistisch mens is. Dat ben ik zelf eigenlijk ook wel en ik kan mij dus iets bij zijn optimisme voorstellen. Echter, je moet oppassen en niet te goed gelovig zijn. Het is namelijk best mogelijk dat sommige gemeenten te veel de hand op de knip houden en dan zijn de mensen waar het om gaat en die geen werken vinden – ik wens iedereen toe dat hij werk vindt – de pineut. Mijn amendement geldt daarom nog volledig. Het is zodanig opgesteld dat daarmee tegemoet kan worden gekomen aan een aantal bezwaren.

De staatssecretaris heeft toegezegd dat monitoren voor hem van belang is. Hij gaat mij en anderen binnen een maand zeggen hoe dat precies zal gebeuren. Ik dring op die monitoring aan omdat wij voor dit overleg een

VAO hadden dat ging over ouders met studerende kinderen die in sommige gemeenten gekort worden op hun uitkering. Het kan heel lang duren voordat je dan weer het nodige hebt recht gebreid. Ik wil vrij snel horen – ik zou zeggen: binnen een jaar – hoe dit nieuwe beleid uitwerkt. Ik hoop echt van harte dat het heel goed uitwerkt, maar als dat hier en daar niet het geval is, moeten wij op tijd kunnen ingrijpen. Maar goed, ik hoor binnen een maand hoe precies zal worden gehandeld.

De heer **Spekman** (PvdA): Ik gun mevrouw Van Gent alles, maar er staat een overgangsbepaling in de wet, dus volgend jaar is het feitelijk nog hetzelfde als dit jaar. Dan evalueer je binnen een jaar en dan constateer je dat het nog hetzelfde is. Wat is de meerwaarde van de evaluatie op dat moment, als het gaat over de hoogte?

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Daar heeft de heer Spekman misschien een punt. Ik wil wel toegeven dat ik een beetje moe aan het worden ben. Als de heer Spekman daar een punt heeft, wil ik zo snel mogelijk, dus na inwerkingtreding en dan een jaar, helderheid krijgen. Ik zie de heer Spekman knikken. Kan hij aan de microfoon bevestigen dat hij dat met mij eens is? Dan komen wij een stukje verder.

De heer **Spekman** (PvdA): Ik wil iemand die moe is altijd helpen. Natuurlijk vind ik het prettig en belangrijk om op de hoogte te blijven van de uitvoering van het lokale armoedebeleid en om daar zicht op te houden. Dat hebben wij ook afgesproken in de Kamer. Daar is ook gevraagd om een lokale armoedemonitor.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik concludeer dat de heer Spekman en ik het qua intentie eens zijn. Nu de staatssecretaris nog, dan kunnen wij deze zaal, weliswaar laat, toch nog opgewekt verlaten.

Wij hebben discussie gevoerd over de bijstandsmoeders. De staatssecretaris zegt dat dit jaar het wetsvoorstel komt. Dat moet nog behandeld worden, dus het kan nog lang duren voordat dat in werking is getreden. Ik wil daar graag helderheid over. Het ligt ook aan ons. Ik wil het snel behandelen, want er is een soort patstelling ontstaan. De sollicitatieplicht is nog aanwezig, maar ik krijg veel signalen, ook van heel dichtbij, die erop duiden dat bijstandsmoeders nu tussen wal en schip vallen. Zij krijgen geen aanbod, ook niet van scholing, en worden een beetje aan hun lot overgelaten omdat gemeenten wachten op die nieuwe wet. Dat vind ik erg jammer. Ik ken namelijk die jonge moeders die geen opleiding en geen werk hebben en geen aanbod krijgen. Zij zitten thuis en hebben het niet breed.

Mevrouw **Spies** (CDA): Mevrouw Van Gent wordt nu heel erg moe, maar zij moet misschien nog wel heel lang doorwerken. Zij moet voor morgen een schriftelijke inbreng bij dat wetsvoorstel leveren.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat is geen enkel probleem. Wij werken bij de GroenLinksfractie heel efficiënt en effectief. Ik ga daar niet op in, maar wel op de woorden van de staatssecretaris. Dit jaar komt het wetsvoorstel er. Oorspronkelijk was het de bedoeling dat wij vanaf 2009 hiermee zouden gaan werken. Eerlijk gezegd zie ik dat niet gebeuren, waarover ik mij zorgen maak. Maar mevrouw Spies, u kunt ervan verzekerd zijn

dat ik een pittige bijdrage zal blijven leveren aan het debat rond de bijstandsmoeders!

□

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Voorzitter. Mevrouw Karabulut heeft gezegd dat ik moet oppassen: straks zitten in alle colleges van B&W in het land VVD-wethouders, die een ander beleid gaan voeren. Dat is inherent aan lokale democratie. Mevrouw Karabulut weet dat wetten ook veranderd kunnen worden en dat kabinetten maar vier jaar zitten. Dus een volgend kabinet, dat anders is van samenstelling, kan anders besluiten. Het argument dat iets wat in de wet is opgenomen niet veranderd kan worden, vind ik niet helemaal valide of legitiem.

Mevrouw Van Gent zegt dat te veel gemeenten misschien de hand op de knip houden. Ik weet niet of dat helemaal waar is. Mijn ervaring is – ik ben nu anderhalf jaar staatssecretaris – dat ik met enige regelmaat door de Inspectie Werk en Inkomen wordt geïnformeerd over gemeenten die soms al te ruime regelingen willen treffen als het gaat om lokale inkomensondersteunende maatregelen. Ik heb, naar aanleiding van inspectierapporten, het afgelopen jaar gemeenten ook met enige regelmaat op de vingers moeten tikken omdat ze te ver gegaan waren. Ze hadden bijvoorbeeld eindejaars-uitkeringen verstrekt die in strijd zijn met het inkomensbeleid zoals wij dat in Nederland voeren. Waar mevrouw Van Gent ervan uitgaat dat gemeenten te veel de hand op de knip houden, heb ik juist de neiging te redeneren dat gemeenten soms ruimhartiger willen zijn dan het Rijk voorschrijft.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dat vind ik geen probleem!

Staatssecretaris **Aboutaleb**: Nee, maar het is goed om dit argument hier aan te voeren.

Het wetsvoorstel inzake de vrijstelling van sollicitatieplicht voor alleenstaande ouders in de bijstand ligt in deze Kamer. Het is zaak dat de Kamerleden daar zelf mee aan de slag gaan. Het tempo waarmee zij dat doen, bepalen zij zelf.

Dat brengt mij op het door mij reeds toegezegde overleg om te kijken of wij het amendement van mevrouw Spies tekstueel nog iets anders zouden kunnen organiseren, zodanig dat het doel gediend wordt zonder dat de deur wagenwijd opengezet wordt voor groepen die geen recht op deze toeslag hebben. Ik ben de komende dagen beschikbaar om daarover overleg te voeren. Ik zeg graag toe dat als het overleg voortvarend verloopt, hier uiterlijk volgende week woensdag iets kan liggen zodat de Kamer dat eventueel snel bij de stemmingen kunt betrekken. Dat is mijn handreiking mijnerzijds aan de Kamer.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Er kan aanstaande dinsdag niet over de amendementen worden gestemd, omdat er nog overleg moet plaatsvinden. Wij wachten dat af. De stemmingen zullen dus op een nader te bepalen moment plaatsvinden.

Aboutaleb

Ik dank de staatssecretaris van harte voor zijn komst en inbreng. Dat geldt ook voor de leden.

Sluiting 23.01 uur

Lijst van ingekomen stukken, met de door de Voorzitter ter zake gedane voorstellen:

Een koninklijke boodschap, ten geleide van het voorstel van (rijks)wet

Wijziging van de Ziektewet om uitkering van ziekingeld mogelijk te maken aan personen die op zaterdag en zondagen werken - 31713
minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Donner J.P.H. - 23 september 2008
Koninklijke boodschap, met de erbij behorende stukken, is al rondgezonden en gepubliceerd

De volgende brieven

Stand van zaken over de grootschalige Europese onderzoeksinfrastructuren - 21501-30-193
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 19 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Economische ontwikkeling van Gaza - 23432-265
minister van Buitenlandse Zaken, Verhagen M.J.M. - 22 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Richtlijn inzake de voorwaarden van toelating en verblijf van derdelanders voor het doel van hooggekwalificeerde arbeid ('EU Blue Card') - 23490-521
staatssecretaris van Justitie, Albayrak N. - 19 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

De ov-chipkaart - 23645-240
staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, Huizinga-Heringa J.C. - 22 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Aanbieding derde evaluatierapport - 25763-7
minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Klink A. - 25 mei 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Kabinetsstandpunt over de derde evaluatie - 25763-9
minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Klink A. - 30 mei 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Aanbieding van het rapport Monitor palliatieve zorg - 29509-16
staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Bussemaker M. - 31 januari 2007
Rondgezonden en gepubliceerd

Aanscherping VBC-voorwaarden en herziening uitgiftebeleid voor visrechten - 29644-93
minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Verburg G. - 16 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Aanbieding van het advies 'Naar meer evidence based onderwijs' van de Onderwijsraad - 30300-VIII-177
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Hoeven van der M.J.A. - 19 januari 2006
Rondgezonden en gepubliceerd

Binnenvaartregeling - 30523-21
staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat, Huizinga-Heringa J.C. - 18 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Reactie op motie-Brinkman (nr.25) en gewijzigd amendement-Van Beek (nr.26) - 30696-27
staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Bijleveld-Schouten A.Th.B. - 22 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Kabinetsreactie n.a.v. het advies 'Naar meer evidence based onderwijs' van de Onderwijsraad - 30800-VIII-79
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Hoeven van der M.J.A. - 4 december 2006
Rondgezonden en gepubliceerd

Toezeggingen Wetgevingsoverleg; voortgang voorin-ge vulde aangifte, BRI, Toeslagensysteem en Verpakkingenbelasting - 31066-61
staatssecretaris van Financiën, Jager de J.C. - 18 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Uitst reactie op verzoek Van Toorenburg over de chaos bij inburgering in Amsterdam (RvW 11 sept). - 31143-24
minister voor Wonen, Wijken en Integratie, Vogelaar C.P. - 18 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Aanbieding van het beleidskader voor 2008 van het Platform Bèta Techniek (PBT) - 31200-VIII-183
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 2 juni 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Voorhang Besluit kostenoverzicht energie - 31320-19
minister van Economische Zaken, Hoeven van der M.J.A. - 12 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Beleidsreactie op advies Onderwijsraad Richtpunten bij onderwijsagenda's - 31332-5
minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Plasterk R.H.A. - 18 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd

Toezegging Wetgevingsoverleg van 24 juni jl. inzake het jaarverslag 2007 - 31444-IXB-9
minister van Financiën, W.J. Bos - 17 september 2008
Rondgezonden en gepubliceerd